

NEMZETI
KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM
ÁLLAMTUDOMÁNYI ÉS KÖZIGAZGATÁSI KAR
CIVILISZTIKAI INTÉZET

OPUSCULA IUVENUM EXCELLENTISSIMA

Pethő Réka

*Örökbefogadott vagy örök befogadott?
Az örökbefogadási eljárás*

2018/2.

Pethő Réka¹

A konszernjog bemutatása, avagy a vállalatcsoportra vonatkozó szabályozások

1. BEVEZETÉS

„Az örökbefogadás nem arról szól, hogy gyermeket találjunk a családoknak, hanem arról, hogy családot találjunk a gyerekeknek.”

(Joyce Maguire Pavao)

Az örökbefogadás egy régi, humánus jogintézmény, mely az idők során jelentős változásokon ment keresztül. Fontos szerepet játszik abban, hogy azok a kiskorú gyermekek, akiknek szüleik nem élnek, vagy akikről szüleik nem tudnak, esetleg nem akarnak gondoskodni, egy örökbefogadó család szeretetteljes légkörében nőjenek fel, a társadalom hasznos, a körülményekhez képest testileg, lelkileg és szellemileg egészséges tagjaivá váljanak. Egy egészséges társadalom az egészséges gyermekeken alapul, így kívánatos lenne, hogy minél több örökbefogadásra váró gyermek kerüljön egy öt örökbefogadó családba, ahol bizalommal, szeretettel, megértéssel nevelik őket.

Azok a házaspárok, akiknek nem lehet saját gyermekük, valamint az egyedülálló nők rengeteg veszteséget szenvednek el, mire az örökbefogadás gondolatáig eljutnak, mert mire benyújtják örökbefogadási kérelmüket, addigra az évekig tartó orvosi beavatkozások következtében már jelentős részük több sikertelen terhességen, spontán vetélésen esett át.²

Az örökbefogadás jelensége nem csak manapság aktuális, a régi időkben is bevett gyakorlat volt. Ennek oka, hogy minden korban vannak olyan szülők, akik nem tudják, esetleg nem akarják megtartani és felnevelni a gyermeküket. A szülők egy része a gyermek megszületése után dönt az örökbefogadásról, míg mások már a terhesség idején tudják, hogy gyermeküket nem fogják megtartani és felnevelni. Az utóbbi eset vezethet abortuszhoz vagy örökbeadáshoz. Az örökbeadás a társadalom által jobban elfogadott, mint az abortusz, hiszen így a gyermek életben marad, lehetősége adódik arra, hogy egy szerető családban nevelkedjen fel, az örökbe fogadni vágyó szülők számára pedig arra nyílik lehetőség, hogy családjuk egy gyermekkel

¹ III. éves közigazgatás-szervező BA szakos hallgató, konzulens: Dr. Barzó Tímea

² Bényey Noémi: Az örökbefogadás. In: Jura. 2010/2. p. 128-129.

gyarapodjon, szülői feladataikat gyakorolják, hiszen a legtöbb esetben azok az emberek szeretnék örökbe fogadni, akiknek saját vér szerinti gyermekük nem lehet.

Hosszú időn át az örökbefogadás leginkább az örökbe fogadni szándékozók szempontjaira figyelemmel történt, minden arra irányult, hogy a gyermektelen házaspárok vágyai mihamarabb teljesüljenek. Ez a szemlélet lassan váltott át azzá, hogy a gyermekek érdeke is az, hogy ha vér szerinti szüleik nem nevelhetik őket, minél fiatalabb életkorban végleges családjukba kerülhessenek. Így tehát már a gyermeknek keresnek szülőket és nem a szülőknek gyermeket.³ Napjainkban sokan úgy gondolják, hogy az örökbe fogadható gyermekek kevesebben vannak, mint az örökbe fogadni szándékozó szülők, ez azonban téves információ: azért gondolják így, mert még mindig pontos elképzelésük van a szülőknek arról, milyen gyermeket szeretnék örökbe fogadni és milyen nem – különös tekintettel a származásra, életkorra, betegségre -, ezek a feltételek azonban nem feltétlenül egyeznek meg az örökbe adható gyermekekkel és személyiségi jegyeikkel; ennek oka, hogy az előbb említett szemlélet még nem teljesen érvényesült.

Közismert, hogy az örökbefogadási eljárás elég erősen - talán túlságosan is - szabályozott, hosszú várakozási idővel jár, és számos feltételnek kell megfelelni ahhoz, hogy valaki örökbefogadó szülő lehessen. Szakdolgozatomban ezt az eljárást kívánom bemutatni részletekbe, jogszabályokba belemerülve, melynek célja annak megállapítása, hogy szükséges-e ez a bürokratikus jelleg, túlzott szabályozottság.

Látható, hogy az örökbefogadást, mint közigazgatási eljárást számos kérdés és tévhit vesz körül, a szakembereken és az örökbefogadás előtt álló, vagy már abban részt vett személyeken kívül nem sokan rendelkeznek pontos és részletes információval erről a területről. Érdeklődésemet ezen okból keltette fel a téma, hiszen úgy gondolom, hogy örökbe fogadni nemes dolog, éppen ezért érdemes mélyebben beleásni magunkat ebbe a témába, s ezen túlmenően, a későbbiekben akár a családjog más területébe is.

³ Molnár László-Radoszáv Miklós: Árnýékból a fényre. In: Család, Gyermek, Ifjúság. 2006/1. 4.p.

2. AZ ÖRÖKBEOFODÁS TÖRTÉNETE ÉS NEMZETKÖZI VONATKOZÁSAI

Az örökbefogadás a családjog legtöbbször módosított területe. A társadalmi fejlődés, az elmúlt évtizedekben előtérbe kerülő nemzetközi örökbefogadás, a nyílt örökbefogadás megjelenése, a hazai és nemzetközi jogfejlődés, illetve a társadalmi elvárások egyaránt hozzájárultak az örökbefogadás intézményének változásához; célja, rendeltetése, jogi szabályozása az évek során többször módosult.

2.1 Az örökbefogadás története

A hazai jogfejlődésben az örökbefogadás szempontjából kiemelendő A gyámsági és gondnoksági ügyek rendezéséről szóló 1877.évi XX.tc. (Gyámtörvény), A házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952.évi IV.tv. (Csjt.), A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997.évi XXXI.tv. (Gyvt.), valamint A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013.évi V.tv. Negyedik könyve (Ptk.-Családjog).

Az ókorban az örökbefogadás egyrészt a családi név átruházásra, másrészt vagyoni célra irányult.

A római jog az örökbefogadás két formáját különböztette meg, az *arrogatit* és az *adoptit*. A kettő közötti különbség, hogy míg az *arrogatio* alatt önjogú személy, az *adoptio* alatt a családfő hatalma alatt álló személy örökbefogadását értjük.

A feudális korra az örökbefogadás el nem ismerése volt a jellemző, ezzel próbálták megakadályozni, hogy a vagyon a vérrokoni családból kikerüljön.

Werbőczy Hármaskönyve is tartalmazta az örökbefogadást, megengedte egyaránt a kiskorúak és nagykorúak örökbefogadását az öröklés céljával.

Az 1877. évi XX.tv. (Gyámtörvény) az örökbefogadás elsődlegesen vagyoni jellegén változtatott, ugyanis kimondta, hogy az atyai hatalom az örökbefogadó szülőre átszáll.

A kiskorúak örökbefogadásának két formáját különböztették meg: *adoptio plena*, mely azt jelenti, hogy a szülői felügyelet jog az örökbefogadókra átszállt, illetve az *adoptio minus plena*, vagyis a szülői felügyeleti jog a vér szerinti szülőknél maradt. A gyámhatóságok döntően azokat az örökbefogadásokat engedélyezték, amelyek következtében a szülői felügyeleti jog átszállt az örökbefogadóra és minden esetben vizsgálták, hogy fennáll-e a családtaggá fogadás.

A Csjt. hatálybalépéséig (1953. január 1.) volt lehetőség a nagykorúak örökbefogadására, azonban a minisztériumi gyakorlat csak az olyan örökbefogadási szerződéseket erősítette meg,

ahol már megelőzően biztosítva volt a családi nevelés, a családi kapcsolat. 1945 után az örökbefogadás elsődleges célja lett az örökbe fogadott kiskorú részére biztosított családi környezet és a családi nevelés.⁴

Eleinte az örökbefogadó családdal nem létesült teljes rokoni kapcsolat, azonban az 1952.évi 19.sz.tvr.⁵ értelmében újra kell anyakönyvezni az örökbefogadott gyermek születését, így teljes rokoni kapcsolat valósul meg.⁶

René Hoksbergen és Jan Ter Laak szerint Európában négy időszakot különböztethetünk meg. Az első időszak a *hagyományos-zárt örökbefogadás*, mely az 1950 és 1970 közötti évekre jellemző. Leginkább azok a párok fogadtak örökbe, akiknek nem lehetett saját gyerekük, azonban, ha később mégis született nekik, az örökbefogadást felbonthatták.⁷

A gyermekek jogai nagyhangsúlyt kaptak az 1960-as években, főleg a származás megismeréséhez fűződő jog, ezért szakemberek nyújtottak segítséget azoknak, akik fel szerették volna kutatni a vér szerinti családjukat. A fejlett országokban az 1970-es években megjelent a nyílt örökbefogadás, mely lehetett teljes, vagyis folyamatos kapcsolattartás valósult meg az örökbefogadó és a vér szerinti család között, illetve lehetett egészen minimális, például fényképeket, leveleket küldött egymásnak a két család.⁸

Az örökbefogadás második korszaka az *optimista-idealista örökbefogadás*, amely az 1971-1981 közötti évekre tehető. Az örökbefogadható gyermekek iránti igény tovább nőtt a gazdaságilag fejlett országokban, azonban a fogamzásgátlók elterjedésének, az abortusz legalizálásának, a nők növekvő számú munkavállalásának, és a gyermekvállalás egyre későbbi életszakaszba való kitolódásának következtében a népesedési mutatók csökkenő tendenciát mutattak. A társadalom megítélése megváltozott a gyermekkel kapcsolatban, előtérbe került a gyermek jogainak védelme. Idősebb és más nemzetiséghez tartozó gyermekeket is örökbe fogadtak. A koreai és vietnámi háborút követően megugrott a nemzetközi örökbefogadások száma, ahol nagyrészt ázsiai anyától és amerikai, ott katonai szolgálatot teljesítő apától származó gyermekek maradtak a gyermekotthonokban.

⁴ Katonáné Pehr Erika: Az örökbefogadás és az örökbefogadási eljárás. Budapest, HVG-ORAC Lap-és Könyvkiadó Kft., 1999., p. 32-35.

⁵ Az anyakönyvekről szóló 1952.évi 19.tvr.(okt. 26.)

⁶ [Katonáné Pehr 1999.] 36.p.

⁷ Marschalkó Linda: Nemzetközi örökbefogadás és a gyermek legjobb érdeke. In: Iustum Aequum Salutare. 2013/4. 222.p.

⁸ [Katonáné Pehr 1999.] p. 33-34.

A harmadik korszak 1982-1992 között jelent meg, ez a *materialista-realista örökbefogadás*. Az örökbefogadást realistán nézték, a 'legmegfelelőbb' gyermeknek azt tartották, aki könnyen tud beilleszkedni.

1993-2005 közötti évekre jellemző az örökbefogadás negyedik korszaka, vagyis az *optimista-keresleti örökbefogadás*. Ekkor már a kevésbé tehetős emberek is megengedhették maguknak az örökbefogadást, a meddség egyre több párt érintett, akiknek az örökbefogadás jelentette az egyetlen lehetőséget a családalapításra.⁹

„Az örökbefogadó szülők és a gyerekek egy olyan 'magától értetődő' világban kerülnek össze, ahol közösek az ismeretek, és az intézményesített szerepek határozzák meg a szülők jogait és kötelezettségeit és azokat az elvárásokat, amelyek a családon belül mind a szülőkre, mind a gyerekekre érvényesek. Bár léteznek ilyen ismeretek, részleteiben mégsem írják elő, hogyan érezzenek vagy viselkedjenek egymással szemben a szülők és a gyerekek.”¹⁰

2.2 Az örökbefogadás nemzetközi vonatkozásai

2.2.1 A New York-i Egyezmény

A *Gyermek Jogairól szóló Egyezmény* (Convention on the Rights of the Child-CRC) 1989. november 20-án kelt New Yorkban, melyet az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ) Közgyűlése fogadott el, *New York-i Egyezmény*, vagy *Gyermekjogi Egyezmény* néven is ismert. A Gyermekjogi Egyezmény érvényesülését az Egyesült Nemzetek Nemzetközi Gyermek Gyorssegélyalapja biztosítja (United Nations International Children's Emergency Fund-UNICEF). Magyarországon az Országgyűlés az 1991.évi LXIV. törvénnyel hirdette ki 1991. november 22-én.

Ez az első olyan nemzetközi átfogó egyezmény, mely a gyermekek védelmével és jogaival foglalkozik, illetve az örökbefogadás jogszabályi kereteit is megalapozza.

A New York-i Egyezmény célja különleges védelem és támogatás biztosítása a gyermekek számára fizikai és szellemi érettségük hiánya miatt. Gondoskodik a gyermekkor miatti különleges jogi és szociális eszközökről, amelyek a gyermeki jogok érvényesüléséhez elengedhetetlenek. Az Egyezmény három fontos pillérből áll: gondoskodás-ellátás; védelem és a részvétel joga.

⁹ [Marschalkó] p. 222-223.

¹⁰ Carole R. Smith: Örökbefogadók és nevelőszülők: miért és hogyan. (Fordította: Rác Dániel) Budapest, PONT Kiadó, 1995. p. 150-151.

Az első cikkben kerül meghatározásra az, hogy ki tekinthető gyermeknek, tehát kire vonatkoznak az Egyezmény rendelkezései. Gyermek az, aki még kiskorú, azaz hazai vonatkozásban az, aki még a 18. életévét nem töltötte be, azonban más államokban később, például a 21. életévét betöltve válik valaki nagykorúvá (Amerikai Egyesült Államok).

A szakdolgozati téma szempontjából az Egyezmény örökbefogadásra vonatkozó, illetve azzal kapcsolatos cikkei a számottevők.

Az egész dokumentum legfontosabb alapelve a *gyermek mindenek felett álló érdeke* (the child's best interest), mely három elemből épül fel: alanyi jog, alapvető, értelmező jogi elv és eljárási szabály.

Alanyi jog alatt azt értjük, hogy eltérő érdekek esetén a gyermek érdeke az elsődleges, azaz elsőként ezt kell figyelembe venni.

Abban az esetben, ha egy jogi rendelkezés tartalma több módon is értelmezhető, mindig azt az értelmezést kell választani, mely a gyermek érdekét a legeredményesebben szolgálja, erre utal az alapvető, értelmező jogi elv.

Amennyiben olyan döntést kell hozni, mely egy gyermeket érint, a döntés meghozatala során vizsgálni kell a döntés lehetséges negatív és pozitív hatásait a gyermekekre - ez az eljárási szabály jelentése.¹¹

Az örökbefogadásnál a gyermek legfőbb érdeke mindenek felett álló, semmilyen más érdek nem élvezhet elsőbbséget.¹²

Gondoskodni arról, hogy a gyermek örökbefogadását csakis az illetékes hatóságok engedélyezzék, külföldre történő örökbefogadás akkor jöhet létre, ha a gyermek származási országában nem helyezhető el gondozó vagy örökbefogadó családban, vagy nem nevelhető megfelelően, valamint külföldre történő örökbefogadás esetén a gyermek elhelyezése nem járhat jogtalan haszonszerzéssel az ebben résztvevő személyek számára.¹³

Az Egyezmény nemzetközileg széleskörűen elfogadottá vált, ezért a részes államok -köztük Magyarország is- kötelesek voltak belső, hazai jogukat összhangba hozni az Egyezménnyel.

¹¹ Filó Erika, Katonáné Pehr Erika: Gyermeki jogok, szülői felelősség és gyermekvédelem. Budapest, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 2015. p 25-26., 34-35.

¹² Marschalkó Linda: Az örökbefogadás és a gyermek legjobb érdeke. In: Iustum-Aequum-Salutare. 2013/2. 267.p.

¹³ A Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló 1991. évi LXIV. törvény 21.cikk

Ennek következtében hazánkban 1995-ben történt meg a Csjt. módosítása: E törvény alkalmazása során mindenkor a kiskorú gyermek érdekében figyelemmel, jogait biztosítva kell eljárni.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. tv. (Gyvt.) olyan ellátó rendszert épített ki, amelynek feladata a család támogatása a gyermek felnevelésében, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése, megszüntetése, a családjából kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítása.¹⁴

A Gyermekjogi Egyezmény említést tesz a nemzetközi örökbefogadásról, azonban ezzel részletesebben egy másik dokumentum, a Hágai Egyezmény foglalkozik.

2.2.2 A Hágai Egyezmény

A nemzetközi örökbefogadással a Hágában 1993. május 29-én aláírt Egyezmény foglalkozik, melyet Magyarország a 2005. évi LXXX. törvénnyel hirdetett ki.¹⁵

A Hágai Egyezmény elsődleges célja – hasonlóan a New York-i Egyezményhez – a gyermekek mindenek felett álló érdekének és alapvető jogainak tiszteletben tartása, valamint a gyermekkereskedelem megakadályozása és a szerződő államok közötti örökbefogadások elismerése.¹⁶

Nagyobb jogbiztonságot, áttekinthetőbb és egyszerűbb ügyintézkést teremt. A törvény erejénél fogva el kell ismerni a Hágai Egyezmény által létrejött örökbefogadásokat.¹⁷

Nemzetközi örökbefogadás akkor jöhet létre, ha a származási országban kimerítettek minden lehetséges gondozási formát, nem találtak a gyermeknek megfelelő örökbefogadót, az illetékes hatósága megállapította, hogy a gyermek örökbefogadható, a nemzetközi örökbefogadás a gyermek mindenek felett álló érdekét szolgálja, az örökbefogadás nem jár haszonszerzéssel, valamint a gyermek véleményét figyelembe vették az eljárás során.¹⁸

¹⁴ Filó Erika, Katonáné Pehr Erika: Gyermeki jogok, gyermekvédelem. Harmadik, hatályosított, bővített kiadás. Budapest, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2009. p. 28-30

¹⁵ A gyermekeknek a nemzetközi örökbefogadások terén való védelméről és az ilyen ügyekben történő együttműködésről szóló Hágában, 1993. május 29. napján kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló 2005. évi LXXX. tv., továbbiakban: *Hágai Egyezmény, Egyezmény*.

¹⁶ [Filó-Katonáné Pehr 2015.] p. 214-216.

¹⁷ Barzó Tímea: Az örökbefogadás. In: A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény és a kapcsolódó jogszabályok nagykommentárja II. kötet. (Szerkesztő: Osztovits András) Budapest, Opten Informatikai Kft., 2014. 230.p.

¹⁸ Hágai Egyezmény 4.cikk

A befogadó ország köteles megállapítani, hogy az örökbe fogadni szándékozó szülők az örökbefogadásra alkalmasak-e, illetve engedélyeznie kell a gyermek beutazását és ott tartózkodását az államban.

Az Egyezményt aláíró országoknak ki kell jelölniük egy Központi Hatóságot, mely a nemzetközi örökbefogadási eljárással kapcsolatos feladatok elvégzi, hazánkban ez a szerv az *Emberi Erőforrások Minisztériuma (EMMI) Szociális, Család- és Ifjúságügyért Felelős Államtitkársága*. A különböző országok Központi Hatóságai kötelesek egymással együttműködni, illetve segíteni egymást.

Az örökbe fogadni szándékozó szülőknek a kérelmet a tartózkodási helyük szerinti Központi Hatósághoz kell benyújtaniuk.

A gyermekről – személyazonosság, családi, egészségügyi körülmények, szociális háttér - a származási ország Központi Hatósága jelentést készít, melyet a befogadó ország Központi Hatóságának megküld.

A befogadó ország Központi Hatósága a leendő örökbefogadókról – személyazonosság, családi, egészségügyi körülmények, szociális háttér, milyen gyermek örökbefogadására alkalmasak, örökbefogadás okai - készít jelentést, melyet a származási ország részére küld meg. Az érintett államok kötelesek egymást tájékoztatni az örökbefogadás folyamatáról és a megtett intézkedésekről.

Miután a két állam megállapodott abban, hogy az örökbefogadás megindítható, az örökbefogadó szülők alkalmasak az örökbefogadásra, illetve a gyermeknek engedélye van arra, hogy a befogadó országba beutazzon és letelepedjen, megszületik a döntés a származási országban.¹⁹

Az örökbefogadás elismerését abban az esetben lehet megtagadni, ha az örökbefogadás közrendbe ütközik.²⁰

Hazánkban ezen Egyezmény végrehajtásáról a gyermekek és ifjúság védelméért felelős miniszter gondoskodik.²¹

¹⁹ Örökbefogadás külföldről http://orokbefogadnank.blog.hu/2012/09/08/orokbefogadas_kulfoldrol Letöltés ideje: 2018.02.21.

²⁰ Hágai Egyezmény 26.cikk (1) bekezdés

²¹ Hágai Egyezmény 48.cikk 5.§ (3) bek.

Minden külföldre örökbe adott gyermekről az EMMI utánkövetési jelentést kap a befogadó országtól, melyek után az a következtetés vonható le, hogy a gyermekek gyorsan beilleszkednek, valamint jó körülmények között nevelkednek.²²

„Mindenki megnyugtatóra szeretném hangsúlyozni, hogy csak azok a gyerekek kerülnek külföldre, akiket Magyarországon senki nem fogadna örökbe. Ezek a tényezők általában a kor, mivel 5-6 éves gyerekeket nálunk nem szívesen fogadnak örökbe, illetve az egészségi állapot. Ennek nem az az oka, hogy nálunk nem szeretik a gyerekeket úgy, hanem mert még nem alakult ki az a segítőkész hálózat, amely egy nagyobb gyerek családba való beilleszkedését megkönnyítené. Egy enyhén fogyatékos gyermek problémáinak a kezelésére a mi egészségügyi rendszerünk még nincs felkészülve. Külföldön ezt abszolút tudják kezelni, szinte a normál iskola normál gyerekeinek a szintjére tudják felvinni az enyhén fogyatékos gyerekek képességeit. Külföldiek több esetben fogadnak örökbe enyhén fogyatékos gyerekeket.”²³

²² Külföldre viszik a magyar gyerekeket <https://mno.hu/belfold/kulfoldre-viszik-a-magyar-gyerekeket-1347015>
Letöltés ideje:2018.03.05.

²³ Hegedűs Gabriella: Az örökbefogadás ajándéka. Budapest, Magyar Könyvklub Rt., 2005. p. 168-169.

3. AZ ÖRÖKBEOFOGADÁS INTÉZMÉNYE

Az örökbefogadás fontos szerepet játszik abban, hogy általa a gyermektelen párok gyermekhez jussanak, azonban ahhoz, hogy az örökbefogadás folyamata minél zökkenőmentesebb legyen, és betöltsse azt a rendeltetését, amire hivatott, meg kell teremteni a megfelelő feltételeket, amelynek egyik fontos része a jogi szabályozás, de sok múlik a hatóságokon, az örökbefogadó szülőkön, illetve az örökbefogadott gyermekeken is.²⁴

3.1. Az örökbefogadás célja és rendeltetése

A legfontosabb célkitűzés, hogy az örökbefogadásnak mindig a gyermek érdekét kell szolgálnia. Ehhez kapcsolódóan a Ptk. több rendelkezést is tartalmaz.

A felek, vagy az örökbefogadásban közreműködő más személyek, szervezetek számára az örökbefogadás nem járhat vagyoni előnnyel.

A gyámhivatal elsősorban a házasságban élő örökbefogadók általi örökbefogadást engedélyezi a kiskorú gyermek érdekében, mivel az örökbefogadás egy családpótló intézmény.

Azt a gyermeket lehet örökbe fogadni, akinek szülei nem élnek, vagy nem képesek őt felnevelni.²⁵ Ez a rendelkezés azért jelentős, mert minden gyermek érdeke az, hogy harmonikus, kiegyensúlyozott családi közösségben nevelkedjen megfelelő körülmények között, valamint a fejlődéséhez, boldogságához szükséges feltételek biztosítva legyenek.

A bírói gyakorlat rámutatott arra, hogy az örökbefogadás célja a vérségi származáson alapuló, rokoni kapcsolattal azonos kötelék létrehozása az örökbe fogadó és az örökbefogadott között. Amennyiben nem alakul ki az örökbe fogadó szülő és az örökbe fogadott gyermek között valóságos szülő-gyermek kapcsolat, valamint nincs remény annak jövőbeli megvalósulására, az örökbefogadás nem töltheti be a célját.²⁶

Az örökbefogadás célja tehát egyrészt a családi, rokoni kapcsolat létesítése, valamint a kiskorú gyermek olyan családban történő nevelésének megteremtése, ahol a megfelelő testi, erkölcsi, értelmi fejlődése biztosított.²⁷

Csak akkor tudja betölteni célját és rendeltetését az örökbefogadás, ha gyermek nem csak ismeri, hanem érti is a saját élettörténetét, ugyanis hozzájárul ez is a gyermek beilleszkedéséhez

²⁴ [Bényey] 139.p.

²⁵ Ptk. 4:119. § (1), 4:130. §, 4:120. § (5), 4:123. § (1) bek.

²⁶ BH 1995.349

²⁷ Barzó Tímea: A magyar család jogi rendje. Budapest, Patocinium Kiadó, 2017. p. 324-325.

az új családba. Ehhez segítséget nyújtanak az úgynevezett 'élettörténeti könyvek', melyek fényképeket tartalmaznak, továbbá a gyermek születésének és nevelésbe vételének körülményeit.²⁸

Ahhoz, hogy az örökbefogadás céljai érvényesüljenek, az állam jogi eszközöket biztosít. Ezalatt azt értjük, hogy jogi keretek között vannak meghatározva a leglényegesebb dolgok, mint például az örökbefogadás létrejöttének feltételei, a megszűnés feltételei, az örökbefogadó személye, az örökbefogadásra való alkalmasság megállapításának feltételei, stb.²⁹

3.2. Az örökbefogadás formái

Alapvetően két fajtáját különböztetjük meg az örökbefogadásnak, a nyílt és a titkos örökbefogadást.

Abban az esetben beszélünk *nyílt* örökbefogadásról, ha a vér szerinti szülő hozzájárul ahhoz, hogy gyermekét egy általa ismert személy fogadja örökbe.³⁰

A szülőt figyelmeztetni kell arra, hogy a gyermek születésétől számított hat héten belül visszavonhatja az örökbefogadáshoz hozzájáruló nyilatkozatát. Hozzájárulás esetén a gyermek hat hetes kora betöltésekor a szülő felügyeleti joga megszűnik, melyet a gyámhatóság állapít meg.

Az örökbefogadás *titkos*, ha a vér szerinti szülő úgy járul hozzá gyermeke örökbefogadásához, hogy az örökbefogadó személyét és személyi adatait nem ismeri, vagy ha a szülő hozzájárulására törvény szerint nincs szükség.³¹

Ebben az esetben a szülő nem kap értesítést az örökbefogadásról és nem élhet jogorvoslattal az örökbefogadásról hozott határozat ellen, valamint sem a vér szerinti szülő, sem az örökbefogadó szülő egymás természetes személyazonosító adatairól nem kap tájékoztatást.³²

A titkos örökbefogadás kiváltó okának a vér szerinti szülő 'zaklatását' említhetjük meg, mellyel veszélyeztetné, hogy gyermek beilleszkedjen az örökbefogadó családba. Így tehát a vér szerinti

²⁸ [Barzó 2014.] p. 186-187.

²⁹ [Filó-Katonáné Pehr 2015.] 178.p.

³⁰ Katonáné Pehr Erika: Az örökbefogadás. In: Az új Ptk. magyarázata III/VI. (Szerkesztő: Kőrös András) Budapest, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft. 2013. 211.p.

³¹ Ptk. 4:125. § (3), 4:126. § (1) bek.

³² Az örökbefogadás engedélyezése iránti eljárás – A nyílt és titkos örökbefogadás közötti különbségek <https://ugyintezes.magyarorszag.hu/ugyek/410000/420001/Orokbefogadas20091202.html?ugy=orokbefogeng.html#paragr4> Letöltés ideje: 2018.03.19.

szülő irányában jelent titkosságot, azonban az örökbe fogadott gyermek és az örökbefogadó szülő közötti viszonyra nem vonatkozik.³³

A titkos örökbefogadás szabályait kell alkalmazni akkor is, ha a szülő a gyermekét - személyazonosságának feltárása nélkül- az egészségügyi intézmény erre kijelölt helyén helyezi el annak érdekében, hogy más nevelje fel, feltéve, hogy hat héten belül nem jelentkezik a gyermekéért.³⁴

Régebben a titkos örökbefogadás volt a bevett gyakorlat, de mára már a nyílt örökbefogadás is elterjedt. Kérdés, hogy melyik típus jobb a gyermek szempontjából.

Joghatásaikat illetően a hazai jog nem tesz különbséget, azonban mindkét típusnak van számos előnye és hátránya is egyaránt.

A nyílt örökbefogadás pozitívumaiként említhető meg, hogy ebben az esetben a szülő nyugodtabban kezelheti a helyzetet, hiszen tudja kihez kerül gyermeke, ő választja ki, nem a gyámhivatal, az eljárás kevesebb várakozási idővel jár, valamint az örökbefogadó szülők is több információt tudhatnak meg az örökbe fogadni kívánt gyermekről, annak helyzetéről, családi hátteréről.³⁵

A felmerülő félelmek közé tartozik, hogy a gyermek esetleg elhagyja őket, vagy a vér szerinti szülő vissza fogja követelni gyermekét, illetve, hogy a vér szerinti család életük részévé válik. Az örökbefogadók félnek ettől a 'közös sorstól'.³⁶

A titkos örökbefogadás esetén az örökbefogadott gyermek esélyt, lehetőséget kap arra, hogy szerető közegben éljen és nevelkedjen fel, anélkül, hogy tudná, hogy a vér szerint szülei 'eldobták'.

Azonban meg kell említeni, hogy a mai felfogás szerint a gyermeknek joga van ahhoz, hogy származását megismerje, ezáltal az 'igazi' szüleit is. Nem vezet jóra, ha a gyermek elől titkolják az igazságot, mert az bármikor kiderülhet.

A gyermek amint megtudja, hogy örökbefogadott, korától függetlenül joga van ahhoz, hogy vér szerinti szüleit felkutassa. Az eljáró ügyintézőnek kötelessége azt vizsgálni, hogy a gyermeknek érdekében áll-e, hogy adott életkorban megkapja ezt az információt, meg kell hallgatnia a vér szerinti szülőt, felmérni milyen életkörülmények között él, ugyanis, ha bűnöző, vagy olyan

³³ [Barzó 2014.] 218.p.

³⁴ Katonáné Pehr Erika: Az örökbefogadás. In: A Családjog Kézikönyve I. kötet. (Szerkesztő: Kőrös András) Budapest, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 2007.

³⁵ [Hegedűs] p. 170-171.

³⁶ [Katonáné Pehr 1999]. 51.p.

körülmények között él, hogy az sokkos hatással lehet a kiskorúra, akkor megtagadhatja ezt az engedélyt. Azonban amikor nagykorú lesz már nem lehet megtagadni tőle ezt a jogot.

Az örökbefogadott gyerekek nagy része él ezzel a joggal és az örökbefogadó szülők támogatják is ebben őket.³⁷

Egy más megközelítésben aszerint, hogy az örökbefogadás kik között jön létre megkülönböztethetünk családon belüli, rokoni örökbefogadást, illetve idegen gyermekre irányuló örökbefogadást.

A családon belüli, rokoni örökbefogadása lényege, hogy így a gyermek nem kerül idegen családba, a beilleszkedése könnyebb, azonban az ezáltal keletkezett bonyolult, kettős rokonsági kapcsolat hátrányosan érintheti az örökbefogadottat.

Beszélhetünk egyszerű és teljes örökbefogadásról. Egyszerű örökbefogadás esetén az örökbefogadott csak az örökbefogadókkal kerül jogilag is értékelhető rokoni kapcsolatba, míg ezzel szemben a teljes örökbefogadás esetében az örökbefogadott és az örökbefogadó szülő teljes rokonsága között létrejön az előbb említett rokoni kapcsolat.

Lehetőség van arra is, hogy egy magyar állampolgár külföldi állampolgárságú gyermeket, illetve magyar állampolgárságú gyermeket külföldi állampolgár fogadjon örökbe, ezt nevezzük nemzetközi örökbefogadásnak. Hátránya, hogy többen a gyermekkereskedelemtől félnek ebben az esetben, valamint az ilyen eljárások a gyermeket kiszakítják az addigi országából, annak vallási és kulturális hagyományaiból, származási helyétől messze kerül el. Az, hogy a gyermek ezután mennyire tudja, illetve fogja fenntartani a múltját, kizárólag az örökbefogadó szülők felelőssége.³⁸

3.3. Az örökbefogadás feltételei

A Ptk. fogalmazza meg az örökbefogadás feltételeit annak érdekében, hogy megvalósuljon az örökbefogadott családi nevelése.

A feltételek egyrészt az örökbefogadó, másrészt az örökbefogadott részére irányulnak, ezek *kizáró feltételek*, mert amennyiben ezek a kritériumok hiányoznak, a gyámhivatalnak el kell utasítania az örökbefogadás engedélyezése iránti kérelmet.³⁹

³⁷ [Hegedűs] p. 171-172.

³⁸ [Katonáné Pehr 1999.] p.47-52.

³⁹ [Filó-Katonáné Pehr 2009.] p. 229.

Az örökbefogadáshoz szükséges az örökbe fogadni szándékozó személynek, a gyermek törvényes képviselőjének egyező kérelme és a gyermek szüleinek, illetve a házasságban élő örökbefogadó házastársának a hozzájárulása.

Az a kiskorú, aki tizennegyedik életévét betöltötte, korlátozottan cselekvőképes csak a beleegyezésével fogadható örökbe.

A gyámhatóság engedélyezi az örökbefogadást. Az örökbefogadást a törvényben meghatározott feltételek megléte esetén is csak akkor engedélyezheti a gyámhivatal, ha az a kiskorú gyermek érdekében áll.⁴⁰

3.3.1. Örökbefogadó

Az a személy lehet örökbefogadó, aki a huszonötödik életévét betöltötte, cselekvőképes személy, a gyermeknél legalább tizenhat, legfeljebb negyvenöt évvel idősebb, és személyisége, körülményei alapján alkalmas a gyermek örökbefogadására.⁴¹

Örökbefogadó személynél feltétel még az örökbefogadás előtti tanácsadáson és felkészítő tanfolyamon való eredményes részvétel.

Sem az örökbefogadható, sem az örökbefogadó személynél a magyar állampolgárság nem kritérium.⁴²

Az örökbefogadás célja a családi nevelés, ez a szülői jogkör gyakorlását jelenti. Ebből következik, hogy nem lehet örökbefogadó az a személy, akinek a szülői felügyeleti jogát a bíróság jogerősen megszüntette. A gyámhivatalnak figyelembe kell vennie, ha a bíróság a szülői felügyeletet a szülő mindegyik gyermeke tekintetében megszüntette, ugyanis hatálya kihat a később született gyermekekre is. Ez feltétlen kizáró ok, hiszen így a szülő a szülői jogok gyakorlására nem alkalmas.⁴³

A bíróság abban az esetben szünteti meg a szülői felügyeletet, ha a szülő felelőtlen magatartásával gyermeke javát, testi jólétét, értelmi vagy erkölcsi fejlődését súlyosan sérti vagy veszélyezteti; vagy a gyermeket más személynél helyezték el, nevelésbe vették, és az a szülő, akinek szülői felügyeleti joga szünetel, a gyermek elhelyezésére vagy a nevelésbe vételre okot.⁴⁴

⁴⁰ Ptk. 4:120. §

⁴¹ Ptk. 4:121. § (1) bek.

⁴² [Filó-Katonáné Pehr 2009.] p. 230-231.

⁴³ [Barzó 2014.] 196.p.

⁴⁴ Ptk. 4:191. §

A szülői felügyeleti jog szünetelése azonban nem zárja ki az örökbefogadást. Ebben az esetben a gyámhivatal mérlegelési jogkörben dönt az örökbefogadás engedélyezéséről vagy elutasításáról.

Nem fogadhat örökbe az a személy, akit szándékos bűncselekmény elkövetése miatt szabadságvesztésre ítélték, vagy akit a bíróság a közügyektől eltiltott. A közügyektől való eltiltás minimum egy, maximum tíz év lehet.⁴⁵

3.3.2. Örökbefogadott

Örökbe fogadni olyan gyermeket lehet, akinek szülei nem élnek, vagy akit a szülei megfelelően nevelni nem képesek, kivétel a házastárs kiskorú gyermekének örökbefogadása.

Az örökbefogadottat az örökbefogadó házastársa fogadhatja örökbe az örökbefogadás fennállása alatt, míg az örökbefogadó halála után más személy is.⁴⁶

Abban az esetben, ha a gyermeket a vér szerinti szülei megfelelően nem képesek nevelni, vizsgálni kell, hogy ez a szülőknek felróható módon alakult-e ki. Ha a vér szerinti szülők önhibájukon kívül nem tudják gyermeküket megfelelően nevelni, akkor különböző gyermekvédelmi intézmények – családsegítő szolgálat, gyermekjóléti szolgálat, stb. – próbálnak segítséget nyújtani annak érdekében, hogy ne kerüljön sor a gyermek kiemelésére a családból. Felróható magatartás esetén a legtöbb esetben a szülők nem működnek együtt a gyermekvédelmi intézményekkel, szakemberekkel, munkájukat akadályozzák. Ebben az esetben az egyetlen megoldás az örökbefogadás.

A családban történő nevelkedés akkor valósítható meg teljes mértékben, ha a kiskorú gyermek teljes családba kerül. Ez történhet úgy, hogy két személy fogadja örökbe, vagy a házastárs a másik házastárs gyermekét fogadja örökbe.⁴⁷

Egy törvény sem tiltja, hogy a gyermeket rokonok fogadják örökbe, például a nagyszülők az unokájukat.

Saját, vér szerinti gyermeket nem lehet örökbe fogadni, mert a törvény által elismert leszármazáson alapuló szülő-gyermek kapcsolat örökbefogadási kapcsolattá nem alakítható át.⁴⁸

⁴⁵ [Katonáné Pehr 1999.] p. 54-56.

⁴⁶ Ptk. 4:123. §

⁴⁷ [Barzó 2017.] p. 326-327.

⁴⁸ Somfai Balázs: Családjog. Budapest-Pécs, Dialóg Campus Kiadó. 2012., p. 87-88.

A gyámhivatalnak az örökbefogadás iránti kérelem elbírálása során vizsgálnia kell a kiskorúságon kívül a gyermek egészségi állapotát, személyiségével kapcsolatos körülményeit, fejlődését befolyásoló betegségeit. Amennyiben a szülő ahhoz járul hozzá, hogy egészségileg károsodott vagy hatodik életévét betöltött gyermekét ismeretlen személy fogadja örökbe, a gyámhivatal jóváhagyása szükséges ahhoz, hogy a nyilatkozata érvényes legyen.

„Általános elvárás, hogy testileg vagy szellemileg súlyosan sérült gyermeket csak olyan szülőknek szabad örökbe adni, akik ezt tudatosan vállalják, és akiket erre – kötelezően elvégzendő tanfolyam keretében – fel is készítik. A gyermek egészségi állapotáról ezért az örökbefogadó szülőket minden esetben tájékoztatni kell.”⁴⁹

3.3.3. Örökbefogadhatónak nyilvánítás

Az örökbefogadhatónak nyilvánítás az örökbefogadás egyik előfeltételeként is tekinthető.⁵⁰

A gyámhivatal abban az esetben nyilvánítja örökbefogadhatónak a nevelésbe vett gyermeket – legfeljebb két évre -, ha:

- a szülő szülői felügyeletei joga nem szűnt meg és önhibájából nem tart egy éve rendszeres kapcsolatot gyermekével;
- fél évig semmilyen formában nem tart vele kapcsolatot, nem változtat életvitelén, körülményein, ezáltal a nevelésbe vétel nem szüntethető meg;
- lakó- és tartózkodási helyét megváltoztatja az új lakó- és tartózkodási helyének hátrahagyása nélkül és hat hónapon belül nem vezetnek eredményre az annak felderítésére irányuló intézkedések.

Az örökbefogadhatóság hatályát veszti, ha a kiskorú örökbefogadására nem kerül sor és a gyámhatóság a nevelésbe vételt megszünteti.⁵¹

A szülő 'eltűnése' esetén a gyámhivatal köteles megkísérlni a szülő lakó-, vagy tartózkodási helyének felderítését. Ha ez nem vezet eredményre, a szülő önhibájának tekinthető, hiszen magatartása hanyag, nem közli a hatósággal, hogy hol érhető el.⁵²

Az örökbe fogadhatóvá nyilvánításra speciális illetékességi szabályok vonatkoznak, ebben a kérdésben a megyeszékhelyen működő járási gyámhivatal, a fővárosban a fővárosi

⁴⁹ BH 2004.62.

⁵⁰ [Barzó 2017.] 349.p.

⁵¹ Ptk. 4:124. §

⁵² [Barzó 2017.] 351.p.

kormányhivatal XI. kerületi gyámhivatala, Pest megyében a Pest Megyei Kormányhivatal Szentendrei Járási Hivatalának gyámhivatala, mint kijelölt gyámhivatal soron kívül jár el.⁵³

„Azt az elvárást, hogy az örökbefogadás során törekedni kell a gyermek nevelésében kívánatos folyamatosságra, különös tekintettel a gyermek családi kapcsolataira, nemzetiségére, vallására, anyanyelvére és kulturális gyökereire, egy fontos elvi tételként kell értékelni. A nevelés folytonosságához hozzátartozik lehetőség szerint a tágabb közösséggel való folyamatos kapcsolattartás is. Ezt segítette elő az a felismerés, hogy a származás megismerése fontos az identitás és az önértékelés fejlődése szempontjából is, ezért az örökbefogadandó gyermeket is fel kell készíteni az új családba kerülésre.”⁵⁴

A gyakorlatban a kizáró feltételek mellett számos olyan feltétel is van, amely nem zárja ki közvetlenül az örökbefogadás engedélyezését.

Abban az esetben, ha az örökbefogadóval szemben az örökbefogadási eljárás idején olyan eljárás van folyamatban, amely utóbb kizáró okot eredményezhet, a gyámhivatalnak fokozott gonddal kell eljárnia, ugyanis ez nem kizáró ok, hanem olyan körülmény, amely alkalmatlanná teheti az örökbefogadót az örökbefogadásra.⁵⁵

’Enyhébb’, nem kizáró feltételnek említhető meg például a gyermek és az örökbefogadó közötti korkülönbség, mely legalább tizenhat, legfeljebb negyvenöt év lehet, azonban ettől nagyobb korkülönbséget is engedélyezhet a gyámhivatal, ha az különösen indokolt.

3.4. Az örökbefogadás előtti eljárás, az örökbefogadók alkalmassága

Az örökbefogadásra alkalmasnak nyilvánító eljárás és az örökbefogadás engedélyezésére irányuló eljárás időben elkülönül egymástól.⁵⁶

Az illetékes területi gyermekvédelmi szakszolgálathoz kell benyújtani az alkalmasság iránti kérelmet. Nemzetközi örökbefogadás esetén a külföldi állampolgárságú örökbe fogadni szándékozó személy a kérelmét az EMMI Központi Hatóságához nyújtja be.⁵⁷

Előzetesen kell nyilatkoznia az örökbe fogadni szándékozó személynek az örökbefogadási szándéka indokairól, az örökbe fogadandó gyermekre vonatkozó elképzeléseiről, hány

⁵³ A gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX.10.) Korm. rendelet (továbbiakban: Gyer.) 37. § (2) bek.

⁵⁴ [Katonáné Pehr 2013]. 200.p.

⁵⁵ [Katonáné Pehr 1999.] p. 52-68.

⁵⁶ [Somfai] 88.p.

⁵⁷ [Filó-Katonáné Pehr 2015.] 187.p.

gyermeket szeretne örökbe fogadni, vállalja- e testvérek és egészségileg károsodott gyermek örökbefogadását, valamint arra is, hogy az örökbe fogadandó gyermek milyen korú legyen.

Az illetékes területi gyermekvédelmi szakszolgálat a jelentkezőket tájékoztatja az örökbefogadás feltételeiről, az alkalmassági vizsgálatról, annak helyéről és időpontjáról, valamint a környezettanulmány készítésének időpontjáról. Amennyiben az örökbe fogadni szándékozó személy nem jelenik meg az alkalmassági vizsgálaton, valamint nem teszi lehetővé a környezettanulmány elvégzését, akkor a kérelmét visszavontnak tekintik.⁵⁸

A jelentkezők egészségügyi alkalmasságáról a háziorvosuk vagy más szakorvos ad szakvéleményt, mely többek között tartalmazza, hogy az örökbe fogadni szándékozó személy szenved-e olyan betegségben, mely a gyermek fejlődését veszélyezteti, vagy a gyermekről való gondoskodást akadályozza, illetve szenved-e alkohol és/vagy drogfüggőségben, súlyos pszichotikus zavarban.

A pszichikai alkalmassági vizsgálat kiterjed arra, hogy biztosítja-e az örökbe fogadandó gyermek harmonikus nevelését, fejlődését az örökbe fogadni szándékozó személy személyisége, családi helyzete, a gyermek nevelésével kapcsolatos elképzelése. Ennek megállapítására részletes beszélgetést, illetve különböző tesztek alkalmaznak a szakemberek.⁵⁹

A környezettanulmány során felmérésre kerül az örökbe fogadni szándékozó személy családi és lakáskörülményei, lakókörnyezete, illetve kikérik a vele együtt élő családtagok véleményét is, ezáltal nyer megállapítást, hogy a jelentkező ezen körülmények alapján alkalmas-e az örökbefogadására.⁶⁰

A területi gyermekvédelmi szakszolgálat felkészíti az örökbefogadásra az örökbe fogadni szándékozó személyeket örökbefogadói tanfolyam keretében. A tanfolyam lényege az örökbefogadás társadalmi, jogi hátterének, az örökbefogadással járó konfliktusoknak és azok kezelésének ismertetése a résztvevőkkel, a család fontos szerepének hangsúlyozása. A tanfolyam időtartama 2018-tól 40 óra, (korábban 21 óra volt) és egy minősítő összegző beszélgetéssel zárul, mely akár 1 órás időtartamú is lehet. Ha valaki több mint 4 órától hiányzott, nem vehet részt az összegző beszélgetésen.⁶¹

⁵⁸ Gyer. 38. § (3)-(5) bek.

⁵⁹ [Somfai] 89.p.

⁶⁰ [Barzó 2014.] 200.p.

⁶¹ A helyettes szülők, a nevelőszülők, a családi napközis működtetők képzésének szakmai és vizsgakövetelményeiről, valamint az örökbefogadás előtti tanácsadásról és felkészítő tanfolyamról szóló 29/2003. (V. 20.) ESzCsM rendelet 14. § (1)-(2) bek.

A szakember három fontos témakört beszél meg az örökbe fogadni szándékozó személlyel: motiváció (hogyan jutott el ahhoz a döntésig, hogy szeretne örökbe fogadni), jelenlegi családstruktúra (milyen a viszonya a családtagjaival), virtuális családstruktúra (a jövőben milyen változások várhatóak az örökbe fogadni szándékozó család életében), melyek alapján elkészíti az alkalmasságra vonatkozó megállapításait.⁶²

A kérelem beadásától számított hatvan napon belül a gyermekvédelmi szakszolgálat értesíti a jelentkezőket az alkalmassági vizsgálat eredményéről, melyet az örökbe fogadni szándékozó személy kérelmére megküld az illetékes gyámhivatalnak.

Amennyiben a határozat alkalmasságot állapít meg, a területi gyermekvédelmi szakszolgálat a saját nyilvántartásába felveszi az ügyfelet visszamenőleg az örökbefogadási szándék bejelentésének napjával.

A határozatnak tartalmaznia kell, hogy az örökbe fogadni szándékozó személy milyen korú, hány gyermek örökbefogadására alkalmas, alkalmas-e testvérek, valamint egészségi problémával küzdő gyermek örökbefogadására, illetve az örökbe fogadni szándékozó személy tájékoztatását, hogy amennyiben családi állapotában, személyi és életkörülményeiben, a gyermekre vonatkozó elképzeléseiben változás történik, értesítenie kell a gyermekvédelmi szakszolgálatot. Az alkalmasságot megállapító határozat a jogerőre emelkedéstől számított 3 évig hatályos, mely 1 évvel meghosszabbítható. Abban az esetben, ha az érvényességi idő lejártáig nem kerül sor az örökbefogadásra, az örökbe fogadni szándékozó személy kérelmét és az örökbefogadás előtti eljárást meg kell ismételni, míg a felkészítő tanfolyamot és tanácsadást nem. Ha a jelentkező körülményeiben változás következett be a gyámhivatal haladéktalanul felülvizsgálja az alkalmasságot.

Ha az örökbe fogadni szándékozó személy alkalmatlanságát állapították meg a határozat jogerőre emelkedésétől számított 1 évben nem indítható új eljárás.⁶³

⁶² [Barzó 2017.] p. 332-333.

⁶³ Gyer. 38. § (6), 39. § (3), (5)-(6)bek.

4. AZ ÖRÖKBEOFOGADÁST ENGEDÉLYEZŐ ELJÁRÁS

Az örökbefogadás egy közigazgatási eljárás, amely határozattal zárul: a gyámhivatal engedélyezheti az örökbefogadást vagy elutasíthatja a kérelmet.⁶⁴

Az örökbefogadási feltételek fennállásának és az örökbe fogadni szándékozó alkalmasságának megállapítását követően kerül sor az örökbefogadást engedélyező eljárásra, így a tényleges örökbefogadásra.

4.1. Az eljárás megindítása

Az örökbefogadás engedélyezésére irányuló eljárás kizárólag *kölcsönös, egyetértő kérelemre* indul, hivatalból nem lehet megindítani, ennek következtében a felek az örökbefogadási eljárástól bármikor elállhatnak.⁶⁵

Az örökbefogadási eljárással kapcsolatos gyámhatósági feladat- és hatáskört a járási gyámhivatalok gyakorolják, mint a fővárosi és megyei kormányhivatal járási hivatalának szakigazgatási szervei. A kijelölt gyámhivatal a kérelem előterjesztésétől számított hatvan napon belül érdemben dönt, kivéve, ha az egy hónapot meghaladja az elrendelt kötelező gondozási idő, ebben az esetben a gondozási idő leteltét követő huszonegy napon köteles döntést hozni. Amennyiben a gyámhivatal e kötelességének nem tesz eleget, a felügyeleti szerv a mulasztás okát soron kívül kivizsgálja.⁶⁶

4.2. Az eljáráshoz szükséges okiratok, nyilatkozatok

Az örökbefogadás engedélyezéséhez szükség van a felek, vagyis az örökbefogadó szülő és a kiskorú törvényes képviselőjének, valamint a gyermek szüleinek és a házasságban élő örökbefogadó házastársának hozzájáruló nyilatkozatára.⁶⁷

Az eljárás során a gyámhivatal köteles beszerezni a gyermek anyakönyvi másolatát, az örökbe fogadni szándékozó szülők születési és házassági anyakönyvi kivonatát, valamint, ha a gyermek vér szerinti szülei nem élnek a szülők halotti anyakönyvi másolatát.

⁶⁴ Jobbágyi Gábor, Heinerné Barzó Tímea: Családi jog. Miskolc, Novotni Kiadó, 1998. 95.p.

⁶⁵ [Katonáné Pehr 1999.] 73.p.

⁶⁶ [Filó-Katonáné Pehr 2015.] p. 193-194.

⁶⁷ Gyer. 40. § (1)-(2) bek.

Az örökbefogadó arról nyilatkozik, hogy örökbe kívánja fogadni a gyermeket, ez az első lépés ahhoz, hogy az örökbefogadás megvalósuljon. A kérelemhez csatolnia kell az alkalmasságot megállapító határozatot, illetve a jövedelmi viszonyairól szóló igazolást.

Az örökbefogadott nyilatkozata arra irányul, hogy tagja kíván lenni az örökbefogadó családnak. Amennyiben a gyermek a 14. életévét már betöltötte, az örökbefogadás nem jöhet létre az ő beleegyezése nélkül.⁶⁸

A vér szerinti szülő a gyermek születése előtt is tehet nyilatkozatot, valamint úgy is megadhatja hozzájárulását az örökbefogadáshoz, hogy az örökbefogadó személyét és adatait nem ismeri.⁶⁹

Az örökbefogadás célja, lényege a családi nevelés, éppen ezért fontos, hogy az örökbe fogadni szándékozó személy házastársa is fogadja szeretettel a gyermeket, ezen oknál fogva szükség van az ő hozzájáruló nyilatkozatára is.⁷⁰

Elsősorban az eredeti okirat, vagy annak hiteles másolata jöhet számba, de a hatóság mérlegelése alapján adott esetben elfogadhatja az egyszerű másolatot is.

A gyámhivatal hiánypótlásra hívhatja fel a feleket, amennyiben nem csatoltak be minden szükséges okiratot.

Az iratok beérkezését követően a gyámhivatal meghallgat mindenkit, akinek az eljárás során nyilatkozatot kellett tennie, ideértve az örökbe fogadni szándékozó személyt, a vér szerinti szülőt, a gyermek törvényes képviselőjét, valamint a gyermeket is.

A meghallgatásról jegyzőkönyv készül, melynek tartalmaznia kell az örökbe fogadni szándékozó személy nyilatkozatát arról, hogy vele szemben kizáró okok nem állnak fenn, ismeri és tudomásul veszi az örökbefogadás joghatásait, az örökbefogadás haszonszerzéssel nem jár, valamint az engedélyezést követően mely szervezettel kíván együttműködni az örökbefogadás utánkövetése céljából.⁷¹

4.3. Első találkozás, kötelező gondozási idő

Az örökbefogadás várakozási ideje átlagosan 3-4 év, mely alatt a területi gyermekvédelmi szakszolgálat félévente felveszi a kapcsolatot az örökbe fogadni szándékozóval és tájékoztatja

⁶⁸ [Katonáné Pehr 1999.] p. 74-80.

⁶⁹ Ptk. 4:125. § (2) bek., 4:126. § (2) bek.

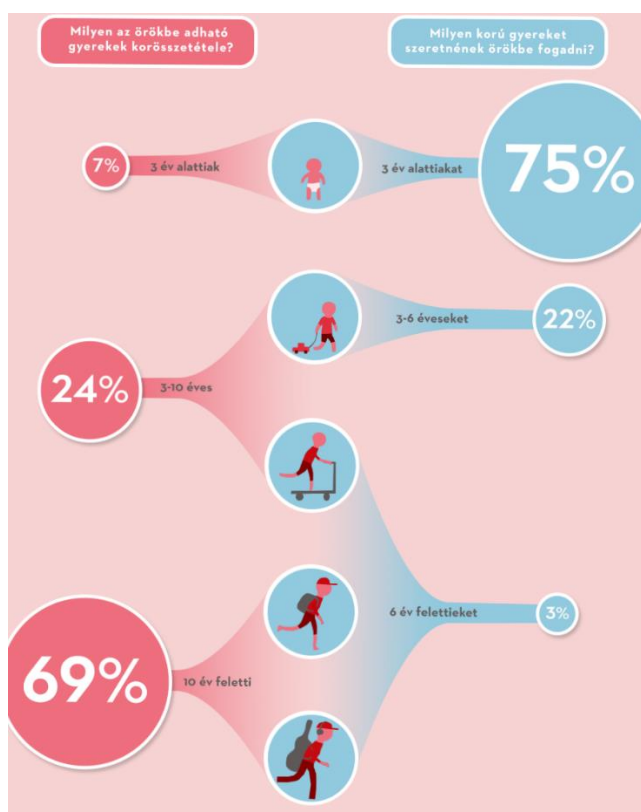
⁷⁰ [Barzó 2014.] 225.p.

⁷¹ Gyer. 43. § (1) bek.

az örökbefogadás teljesülésének esélyeiről, illetve folyamatosan keresi az örökbe fogadható gyermekeknek a legmegfelelőbb örökbe fogadni szándékozó személyt vagy személyeket.⁷²

Az örökbe fogadható gyermekek sok esetben fogyatékossgal, tartós betegséggel élnek, vagy csak 'idősek', hiszen közülük minden második gyermek már betöltötte a 10. életévét is, azonban az örökbe fogadni vágyók többsége kisgyermekre vágyik. Az örökbe fogadható gyermekek között a 3 évesnél fiatalabbak aránya elég csekély és minden harmadik örökbefogadásra váró gyermek valamilyen fogyatékossgal él, akik felnevelése speciális kezelést igényel, így nevelésük költségesebb és megfelelő oktatási és egészségügyi intézmények hiánya miatt nem minden esetben megoldható. Erre sajnos sokan nem vállalkoznak, így inkább további éveket várnak a számukra megfelelő kisgyermekre.⁷³

1. ábra: Mennyire találkozik a kínálat és a kereslet?

„A nyilvántartások alapján 2011 végén valamivel több mint 2 ezer örökbe adható gyermek várt új szülőkre Magyarországon, miközben 1,6 ezer szülőjelölt várankozott örökbefogadásra

⁷² [Filó-Katonáné Pehr 2015.] 191.p.

⁷³ Neményi Mária-Takács Judit: Örökbefogadás és diszkrimináció Magyarországon. In: Esély. Társadalom- és szociálpolitika folyóirat. 2015/2. 76.p.

(testvéreket 40 százalékuk vállalna). A túlkínálat azonban csak látszólagos, ugyanis a szóba jöhető gyerekek 69 százaléka elmúlt 10 éves, a várakozók 97 százaléka viszont legfeljebb óvodáskorú gyermeket tudna magának elképzelni. A megvalósult belföldi, nem rokoni örökbefogadások fele viszont újszülöttet érintett.”⁷⁴

Hazánkban évente körülbelül ezeröttszáz örökbe fogadni szándékozó személy és kétezer örökbe fogadható gyermek kerül nyilvántartásba. Évente mintegy hétszáz örökbefogadás valósul meg, mely elsősorban azoknak a szülőknek köszönhető, akiknek nem számít a gyermek életkora, származása, egészségi állapota.⁷⁵

Az elmúlt években a gyermekvédelmi szakemberek a gyerekek szükségleteiből indulnak ki és nem az örökbe fogadni szándékozó szülők elvárásaiból, ezáltal ma már a gyerek számára keresnek megfelelő szülőket, akik elfogadják őket adottságaikkal, betegségeikkel, érzelmi sérüléseikkel együtt.⁷⁶

Nagyon nehéz feladat, hogy a nyilvántartásban szereplő örökbefogadható gyermekek számára a nyilvántartásban szereplő örökbe fogadni szándékozó szülők közül olyat válasszanak, aki a gyermek személyiségéhez, természetéhez a legjobban illeszkedik, mindezt úgy, hogy a nyilvántartási sorrendet is figyelembe vegyék.⁷⁷

Ha találnak egy örökbe fogadható gyermeknek alkalmas, megfelelő örökbe fogadni szándékozót, akkor összehívják egy értekezletet, melyen pszichológusok, szakemberek, illetve a gyermek gyámja és a szakszolgálat vezetője is részt vesz. A döntésről a családgondozó értesíti az örökbe fogadni szándékozó személyt és részletes tájékoztatást nyújt a gyermekről.

Ismételten környezettanulmány folytat le az illetékes hatóság az örökbe fogadni szándékozó személynél, azonban ekkor már ez a vizsgálat nem általános jellegű – mint az alkalmasságot megállapító eljárás során -, hanem az adott gyermek igényeit veszik figyelembe, ő rá nézve mérik fel az örökbe fogadni szándékozó élet- és lakókörülményeit.

Ezt követően a családgondozó megszervezi az örökbe fogadni szándékozó személy és az örökbe fogadható gyermek első találkozását, mely kisebb gyermekek esetében gondozás, nagyobb

⁷⁴ Örökbefogadási helyzetkép. Forrás:

https://orokbe.files.wordpress.com/2014/07/infotandem_orokbefogadasi_helyzetkep-1.png Letöltés ideje: 2018.03.20.

⁷⁵ Fekete-Sipos Márti: Igazibb az igazinál- Beszélgetés örökbefogadó szülőkkel. Budapest, Harmat Kiadó, 2016. 7.p.

⁷⁶ Szilvási Léna: Örökbefogadás – Identitás – Sajtó – Botrány. In: Család, Gyermek, Ifjúság. 2005/1. 4.p.

⁷⁷ [Barzó 2017.] p. 338-339.

gyermekes esetében közös játék, foglalkozás keretében valósul meg, mindaddig, míg érzelmi kötődés ki nem alakul közöttük.⁷⁸

Fazekas Erzsébet szerint jó jel, ha a gyerekek az elején idegenkednek, hiszen ez azt jelenti, hogy nincsenek érzelmileg üres, kitöltetlen állapotban, amikor bárki jó nekik, csak valaki foglalkozzon már velük. A harmadik-ötödik alkalmat tekinti a vízváltásnak, ugyanis ettől kezdve oldódnak egyaránt a szülők és a gyerekek is.⁷⁹

A barátkozást követően – a személy kapcsolatfelvételétől számított harminc napon belül - a kötelező gondozásba vételről döntenek a szakemberek, mely legalább egy hónapig tart és az örökbefogadás csak ezt követően engedélyezhető.⁸⁰

A gondozási idő azért kötelező, mert az örökbefogadásra való alkalmasság legfontosabb mércéje 'az élet', ez idő alatt lehet megfigyelni, hogyan alakul ki a szülő-gyermek kapcsolat, a beilleszkedés és a befogadás hogyan zajlik.⁸¹

Hatvan nap is lehet, ha a szülők nem találták elegendőnek a harminc napot és még meg akarják erősíteni a gyermekkel való kapcsolatukat.

Nyílt örökbefogadás esetén az örökbefogadó szülő gyám lesz harminc napig, abból a célból, hogy igényelhesse a családi pótlékot, valamint minden olyan juttatást, ami a vér szerinti szülők esetében jár.

Titkos örökbefogadásnál előfordul, hogy az újszülött gyermeket rögtön kihelyezik az örökbefogadó családba, azonban ez nagy félelemmel is jár, ugyanis a vér szerinti anyának hat hét áll a rendelkezésére, hogy meggondolja magát a gyermek felnevelését illetően. Ebben az esetben az örökbefogadó szülő lesz a gyám, harminc napig gondozza a gyermeket, viszont szükség van egy eseti gondnokra, mert az örökbefogadó szülő nem képviselheti a gyermeket, amíg gyámszülő is egyben.

A kötelező gondozási idő alatt nyílt örökbefogadásnál a gyermekjóléti szolgálat, titkosnál a területi szakszolgálat munkatársa látogatja a családot. A cél az, hogy a látogató segítő szándékkal menjen, barátként, mert ilyenkor nem ellenőrzés zajlik, hanem segítség.

Amennyiben azt tapasztalja a munkatárs, hogy semmilyen kapcsolat nem alakult ki gyermek és szülő között, egymáshoz nem kötődnek, akkor az örökbefogadást nem szabad engedélyezni.⁸²

⁷⁸ [Filó-Katonáné Pehr 2015.] 191.p.

⁷⁹ Fazekas Erzsébet: Örökbefogadás (Játszma egyetlen eséllyel). Budapest, Glória Kiadó, 1998., p.112-113.

⁸⁰ Örökbefogadás – Az örökbefogadás engedélyezése <http://adoptalas.uw.hu/links5.html> Letöltés ideje: 2018.03.08.

⁸¹ [Barzó 2014.] 226.p.

⁸² [Hegedűs] p. 169-170.

A kötelező gondozási idő eltelte után a gyámhivatal nyilatkoztatja az örökbe fogadni szándékozó személyt az örökbefogadási szándéka fenntartásáról.⁸³

Fontos szerepe van az ismételt nyilatkoztatásnak, meghallgatásnak, ugyanis a gondozási idő alatt tapasztalja meg az örökbe fogadni szándékozó szülő azokat a feladatokat, örömeket, nehézségeket, amelyek a gyermek gondozásával, nevelésével, ellátásával járnak.⁸⁴

Amennyiben nem találnak egy örökbe fogadható gyermeknek megfelelő örökbefogadó szülőt, akkor az EMMI illetékes főosztályán keresztül várnak más megyében lévő alkalmas örökbefogadókat. Ha így sem sikerül megfelelő személyt találni a nemzetközi örökbefogadás jöhet szóba, melyről az előzőkben már szó esett.⁸⁵

4.4 Engedélyezés

A gyámhivatal engedélyezi az örökbefogadást amennyiben az a gyermek érdekében áll, megfelel a jogszabályban foglalt feltételeknek, nem jár haszonszerzéssel és a közérdeket nem sérti; ellenkező esetben elutasítja a kérelmet.⁸⁶

Az az elsőfokú gyámhivatal jogosult és köteles eljárni, amelynek területén a gyermek törvényes képviselőjének lakóhelye van.⁸⁷

Tartalmaznia kell az örökbefogadást engedélyező határozatnak a gyámhivatal döntését, a fellebbezés és a bírósági felülvizsgálat lehetőségét.

Amennyiben az örökbefogadás titkos, a vér szerinti szülők adataira való utalást nem tartalmazhat a határozat.⁸⁸

A határozat a jogerőre emelkedésével lép hatályba. Akkor jogerős és végrehajtható, ha nem éltek ellene fellebbezéssel az előírt határidőn belül, a fellebbezésről lemondtak, vagy nem is volt fellebbezésre lehetőség.⁸⁹

Fellebbezni az engedélyező vagy elutasító gyámhatósági határozat ellen a közlésétől számított 15 napon belül lehet annál a gyámhatóságnál, amely a határozatot hozta.⁹⁰

⁸³ Gyer. 45. §

⁸⁴ [Barzó 2014.] 228.p.

⁸⁵ [Filó-Katonáné Pehr 2015.] p. 191-192.

⁸⁶ [Filó-Katonáné Pehr 2009.] 241.p.

⁸⁷ [Katonáné Pehr 1999.] 104.p.

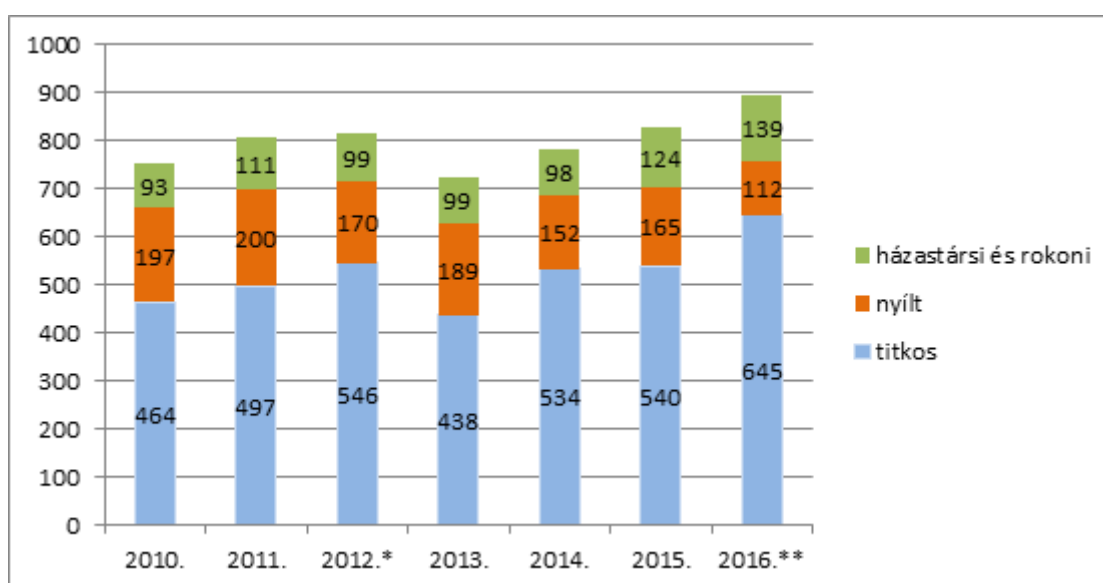
⁸⁸ [Barzó 2014.] p. 232-233.

⁸⁹ [Katonáné Pehr 1999.] p. 105-106.

⁹⁰ Az örökbefogadás engedélyezése iránti eljárás – A gyámhatóság határozata és a jogorvoslati lehetőségek <https://ugyintezes.magyarorszag.hu/ugyek/410000/420001/Orokbefogadas20091202.html?ugy=orokbefogeng.html> Letöltés ideje: 2018.03.06.

A 2014 márciusában életbe lépett új Ptk. kötelezővé tette az örökbefogadott gyermekek utánkövetését legalább egy évig, erre korábban szabályozás nem vonatkozott. Az utánkövetés célja a gyermek beilleszkedésének figyelemmel kísérése, az esetleges problémák esetén a segítségnyújtás. A szülők és szakemberek közötti első találkozásra az örökbefogadás engedélyezésének jogerőre emelkedését követő két hónapon belül, a másodikra egy év múlva kerül sor. Ezt követően további négy éven keresztül önkéntes utánkövetésre van lehetőség a szülő kérése alapján. Az utánkövetést végezhetik közhasznú szervezetek is, ezáltal az egyesületeken, alapítványokon keresztül örökbe fogadó szülők sem élik meg traumaként, ellenséges lépésként a szakemberek látogatását.⁹¹

2. ábra: Örökbefogadások száma 2010-2016 között

Az ábráról egyértelműen leolvasható, hogy az elmúlt években növekedett az örökbefogadások száma Magyarországon, illetve, hogy a titkos örökbefogadást választják gyakrabban az örökbefogadó szülők. 2016-ban összesen 896 örökbefogadás valósult meg, mely rekordnak számít, hiszen az azt megelőző években történt örökbefogadások száma 700-800 között ingadozott.⁹²

⁹¹ Ptk. 4:131. §, Gyvt. 62/C. §

⁹² 2016-os örökbefogadási statisztika. Forrás: <https://orokbe.hu/2017/10/12/2016-os-orokbefogadasi-statisztika/>
Letöltés ideje: 2018.04.10.

5. AZ ÖRÖKBEOFODÁS JOGHATÁSAI

Az engedélyező határozat jogerőre emelkedésével lép hatályba az örökbefogadás, azonban, ha az örökbefogadó az eljárás folyamán meghal, az örökbefogadás joghatásai már a halálával beállnak.

Az örökbefogadás joghatásai a következők lehetnek:

- családi jogállást biztosít az örökbefogadó családjában az örökbefogadott részére;
- örökbefogadott-örökbefogadó között szülő-gyermeki viszony létesül;
- rokoni kapcsolatot eredményez az örökbefogadott és leszármazói, illetve az örökbefogadó és annak rokonsága között;
- tartási jogokat és kötelezettségeket keletkeztet az örökbefogadással rokoni kapcsolatba került személyek között;
- az örökbefogadott részére biztosítja az örökbefogadó nevének viselését;
- elősegíti az örökbefogadott beilleszkedését az új családba az örökbefogadónak vér szerinti szülőként történő anyakönyvezésével;
- megszünteti a vér szerinti szülői felügyeleti és tartási jogokat, kötelezettségeket;
- házasságkötés tekintetében érvénytelenségi okot keletkeztet az örökbefogadó és az örökbefogadott között.⁹³

A joghatások közül részletesebben a rokoni kapcsolattal, névviseléssel, örökléssel, valamint a tartási kötelezettséggel szeretnék foglalkozni.

5.1. Rokoni kapcsolat

Az örökbefogadás által teljes családi kapcsolat valósul meg az örökbefogadott gyermek és az örökbefogadó, és annak családja között, azaz a gyermek az örökbefogadó vérszerinti gyermekének jogállásába lép.⁹⁴

Az örökbefogadás beilleszti a gyermeket a családba, tehát az örökbefogadott gyermek az örökbefogadó családjának tagja lesz, rokoni kapcsolat jön létre közöttük. Függetlenül attól, hogy örökbefogadás útján jön létre a rokoni kapcsolat, az örökbefogadott gyermeknek is azok lesznek a rokonai, akik az örökbefogadónak.

Rokoni kapcsolaton belül megkülönböztetünk egyenesági és oldalági kapcsolatot.

⁹³ [Filó-Katonáné Pehr 2015.] 198.p.

⁹⁴ [Jobbágyi-Heinerné Barzó] 93.p.

Egyenesági rokon kapcsolat valósul meg az örökbefogadott gyermek és az örökbefogadó, illetve felmenői között. Az *oldalági* rokon kapcsolat az örökbefogadott és az örökbefogadó leszármazói, illetve az örökbefogadott és az örökbefogadó oldalági rokonai között alakul ki.⁹⁵

A gyermek közös gyermekké válik, amennyiben házastársak fogadták örökbe, így mindkét örökbefogadó rokonainak is rokonává válik. Amennyiben az egyik házastárs a másik házastárs korábbi házasságából származó gyermekét fogadja örökbe, és az a házasság, amelyből a gyermek származik, a házastárs elhalálozása folytán szűnt meg, az elhalt házastárs rokonainak kapcsolattartási jogát az örökbefogadás nem érinti.⁹⁶

Ha az örökbefogadó egyedülálló, úgy mindkét vér szerinti szülő helyébe lép, a vér szerinti szülő és a vér szerinti rokonok jogai az örökbefogadás fennállása esetén egyik ágon sem maradnak fenn, és az egyedülálló örökbefogadó rokonai válnak a gyermek rokonaivá.

A törvény erejénél fogva az örökbefogadás kihat az örökbefogadott leszármazóira is – külön erre vonatkozó nyilatkozat, határozat nélkül is – függetlenül attól, hogy az örökbefogadás engedélyezésekor létezik-e leszármazó.

Az ezáltal létrejött rokon kapcsolatból következik az örökbefogadás többi joghatása, úgy, mint a névviselés, a rokонтartás és a törvényes öröklés.⁹⁷

5.2. Névviselés

A névviselés kérdése az örökbe fogadott gyermek tekintetében speciális rendezést igényel, így ezeknek a szabályoknak nem a névviselésre vonatkozó általános rendelkezések között van helye, hanem az örökbefogadásnál.⁹⁸

Az örökbefogadott gyermek beilleszkedésénél nagy jelentősége van a névviselésnek. Ennek lényege, hogy az örökbefogadott saját családi neve megváltozik az örökbefogadó családi nevére.

Abban az esetben, ha az örökbefogadó szülő egyedülálló, akkor képzelt személyt kell bejegyezni a másik vér szerinti szülőként. Ennek a személynek az adatait a gyámhivatal belátása szerint állapítja meg – a gyermek jogos érdekeinek sérelme nélkül - miután az örökbefogadót meghallgatta.

⁹⁵ [Katonáné Pehr 2007.] p. 521-523.

⁹⁶ Ptk. 4:133. §

⁹⁷ [Filó-Katonáné Pehr 2015.] 200.p.

⁹⁸ [Barzó 2017.] 361.p.

A könnyebb átláthatóság érdekében a névviselésre vonatkozó szabályokat példákkal szemléltetem.

Amennyiben a gyermeket egyedülálló férfi fogadja örökbe, az örökbefogadottra a saját családi nevét ruházhatja át.⁹⁹ Így Kiss Béla Károly nevű örökbefogadott gyermeke Kiss Károly lesz.

Egyedülálló nő általi örökbefogadás esetén több lehetőség van a névviselésre:

- az örökbefogadottra saját családi nevét minden esetben átruházhatja - Takács Ilona elnevezheti Károly nevű gyermekét Takács Károlynak -;
- ha hajadon, férjes, elvált, vagy özvegy, viszont nem viseli férje vagy volt férje nevét, az örökbefogadott új családi neve csak az örökbefogadó leánykori családi neve lehet - ebben az esetben is Takács Károly lehet az örökbefogadott gyermek neve -;
- ha viseli a férje vagy volt férje nevét, házasságra utaló toldással (Kiss Béláné, Kissné Takács Ilona) vagy anélkül (Kiss Ilona), akkor az örökbefogadott családi neve az örökbefogadó választása szerint lehet vagy az örökbefogadó leánykori családi neve (Takács Károly), illetve férje vagy volt férje családi neve (Kiss Károly). A férj vagy a volt férj nevének viseléséhez nem kell az ő engedélye.¹⁰⁰

A házasságban élő szülőknek közös családi nevet kell adniuk közös gyerekeiknek. Abban az esetben is törekedni kell a közös családi név viselésére, ha a vér szerinti szülő a házastársának adja örökbe a gyermekét.¹⁰¹

Az örökbefogadóknak közös gyermekként fogadás esetén nyilatkozniuk kell az örökbefogadás iránti kérelmükben arról, hogy az örökbefogadott melyik örökbefogadó családi nevét viselje. Az ő megállapodásuk alapján az örökbefogadott gyermek az örökbefogadók családi nevét együtt viselheti abban az esetben is, ha az örökbefogadók a családi nevüket nem kapcsolták össze (Kiss-Takács Károly).

Az örökbefogadás engedélyezésével egy időpontban kell megállapítani az örökbefogadott gyermek családi nevét és utónevét.¹⁰²

Kivételes esetben megengedheti a gyámhivatal, hogy az örökbefogadott eredeti családi nevét megtarthassa, illetve, hogy utónevét megváltoztathassák, melyet az örökbefogadók állapítanak meg. Az utónév megváltoztatását sokan kérik azért, hogy ezzel is kifejezzék a gyermek vér szerinti családjához való kötődésének megszűnését és ezáltal az örökbefogadó családhoz való

⁹⁹ [Katonáné Pehr 1999.] p. 123-125.

¹⁰⁰ [Katonáné Pehr 2007.] p. 534-535.

¹⁰¹ [Filó-Katonáné Pehr 2009.] 248.p.

¹⁰² Ptk. 4:134. § (2), (5) bek.

tartozását. Amennyiben az örökbefogadás a gyermek idősebb életkorában történik meg, célszerű a korábbi nevét megtartani, hiszen a gyermeket a környezete így ismeri, valamint okmányai is erre a névre szólnak.¹⁰³

5.3. Öröklés

Az örökbefogadás örökségbe fogadást jelentett a régi magyar jogban, ezzel is arra utalva, hogy az örökbefogadás célja az öröklés biztosítása.

Az öröklés a rokoni kapcsolat létesülésével jön létre, vagyis örökbefogadás esetén az örökbefogadást engedélyező határozat jogerőre emelkedésekor. Az öröklés addig áll fenn, amíg az örökbefogadás. Amennyiben az örökbefogadás megszűnik, azzal egyidejűleg az öröklés is - azonban az örökbefogadást nem szünteti meg az örökbefogadott vagy az örökbefogadó halála. Mielőtt a Ptk. hatályba lépett az örökbefogadott gyermekekre más szabályok vonatkoztak, mint a vér szerinti gyermekekre, mert sokáig azt gondolták, hogy az örökbefogadás nem hoz létre rokoni kapcsolatot a gyermek és örökbefogadója között. Későbbi módosítások azonban az örökbefogadott és az örökbefogadó, valamint annak rokonai között rokoni kapcsolat létrejöttét eredményezték, így egyforma öröklési szabályok vonatkoznak mind a vér szerinti, mind az örökbefogadott gyermekekre.¹⁰⁴

A titkos örökbefogadás kivételével a Ptk. az örökbefogadottnak *kettős öröklési jogot* biztosít. Ez azt jelenti, hogy az örökbefogadott örököl az örökbefogadó és annak rokonai, valamint a vér szerinti rokonai után is. A kettős öröklési jog párhuzamosan, azonban elkülönülve érvényesül, ugyanis mindkét esetben más személy az örökhagyó.¹⁰⁵

Fordítva ez nem teljesen igaz. Az örökbefogadott után az örökbefogadó, illetve annak rokonai örökölnek, majd csak másodsorban örökölnek az örökbefogadott vérszerinti rokonai, amennyiben az örökbefogadó és rokonai kiesnek. Amíg egyetlen örökös is van az örökbefogadó rokonai közül, addig az örökbefogadott vérszerinti rokonai nem örökölhetnek.

Titkos örökbefogadás esetén azonban nincs törvényes öröklési kapcsolat az örökbefogadott és vér szerinti rokonai.¹⁰⁶

Más-más öröklési kapcsolat valósul meg a különböző örökbefogadási formák következtében.

¹⁰³ [Katonáné Pehr 2007.] 536.p.

¹⁰⁴ [Katonáné Pehr 1999.] p. 115-116.

¹⁰⁵ [Filó-Katonáné Pehr 2009.] 249.p.

¹⁰⁶ Ptk. 7:72. §

Amennyiben az örökbefogadó szülő egyedülálló, az örökbefogadott a vér szerinti szülei és azok rokonai, illetve az örökbefogadó és rokonai után örököl.

Közös gyermekké fogadás esetén mindkét házastárs és azok rokonai után örököl a gyermek.

Abban az esetben, ha a házastárs fogadja örökbe a gyermeket, az örökbefogadott a vér szerinti szülei, valamint az örökbefogadó és rokonai után örököl.

A rokonok általi örökbefogadás többszörös öröklési jogot eredményezhet – a kétszeres öröklés a leszármazó helyettesítése esetén következik be.

5.4. Tartási kötelezettség

Az örökbefogadás családi jogi hatása alatt azt kell érteni, hogy a vér szerinti szülők szülői felügyeletei és tartási jogai, kötelezettségei megszűnnek, és ezzel egyidejűleg ezek a jogok és kötelezettségek az örökbefogadó szülő oldalán megnyílnak.¹⁰⁷

Az örökbefogadott gyermek és az örökbefogadó szülő között az örökbefogadás következtében szülő-gyermek viszony jön létre, ezáltal az örökbefogadó szülőnek tartási, gondozási, nevelési jogai és kötelezettségei keletkeznek a gyermekkel szemben, míg az örökbefogadott köteles az örökbefogadó szülőket eltartani.

Az örökbefogadást engedélyező határozat jogerőre emelkedésével állnak be ezen változások. Abban az esetben, ha az örökbefogadó a házastársának a gyermekét fogadja örökbe, a házastársnak, mint vér szerinti szülőnek a tartási kötelezettsége fennáll vér szerinti gyermeke tekintetében, míg a volt házastársnak tartási kötelezettsége megszűnik.¹⁰⁸

A tartási kötelezettség a rokonokra is kihat. Az örökbefogadottat kötelesek az örökbefogadó rokonai eltartani úgy, mintha a vér szerinti rokonuk lenne. Az örökbefogadó leszármazóját is terheli ez a kötelezettség, hiszen az örökbefogadás által az örökbefogadott testvérévé válik, és azt a kiskorút, akinek nincsen egyenes ági rokona, aki tartásra kötelezhető, a nagykorú testvére köteles eltartani.

Abban az esetben, ha a gyermeket örökbefogadó személy házas, a házastársa hozzájáruló nyilatkozata szükséges az örökbefogadáshoz, ezzel azonban a házastárs nem válik a gyermek örökbefogadójává, de nyilatkozata miatt őt is tartási kötelezettség terheli az örökbefogadott

¹⁰⁷ [Jobbágyi, Heinerné Barzó] 98.p.

¹⁰⁸ [Somfai] 95.p.

gyermek irányában. Ez fordítva is igaz, ha tehát a házastárs a gyerekekről hosszabb időn keresztül gondoskodott, az örökbefogadott köteles őt eltartani, amennyiben szükséges.¹⁰⁹

¹⁰⁹ [Katonáné Pehr 2007.] p. 523-524.

6. AZ ÖRÖKBEOFODÁS HATÁLYTALANNÁ VÁLÁSA, MEGSZÜNTETÉSE

Az örökbefogadás egyrészt hatálytalanná válhat, másrészt megszűnhet. Mindkét eset az örökbefogadás joghatásainak megszűnését is eredményezi egyúttal, a hatálytalanná válás *ex tunc*, míg a megszűnés *ex nunc*¹¹⁰ hatállyal. Az örökbefogadás hatálytalanná válása törvény értelmében következik be, megszüntetése a felek kölcsönös kérelme alapján történhet gyámhatósági határozattal, vagy egyoldalú kérelem következtében bírósági ítélettel.¹¹¹

6.1. Hatálytalanná válás

Az örökbefogadás akkor válik *hatálytalanná*, amikor az örökbefogadottat az örökbefogadó teljes hatályú apai elismerő nyilatkozattal elismeri gyermekének, vagy ha jogerős bírósági ítélet következtében az örökbefogadót az örökbefogadott gyermek apjának vagy anyjának kell tekinteni. Amennyiben az örökbefogadás hatálytalanná válik, úgy kell rá tekinteni, mintha nem is került volna rá sor.¹¹²

Az előző fejezetekben említésre került, hogy a szülő nem fogadhatja örökbe saját gyermekét, mert az örökbefogadás által olyan rokoni kapcsolat jön létre, mely a vér szerinti rokonok között áll fenn, vagyis, ha ez a vérségi kapcsolat már fennáll, akkor az örökbefogadás célját veszti. Ebből következik a Ptk. rendelkezése, ugyanis, ha az örökbefogadó saját vér szerinti gyermekének ismeri el az örökbefogadottat, akkor az örökbefogadás céltalanná válik, hatályát veszti, ha pedig már az örökbefogadás előtt fennáll az apaság vélelme, az örökbefogadás nem jöhet létre. Az örökbefogadó az örökbefogadottat vér szerinti gyermekének ismerheti el teljes hatályú apai elismerő nyilatkozat tételével, valamint jogerős bírósági ítélet is kimondhatja, hogy az örökbefogadót a gyermek apjának vagy anyjának kell tekinteni.

Az örökbefogadás törvény rendelkezése alapján válik hatálytalanná, azonban Katonáné Pehr Erika szerint indokolt lenne, ha a gyámhatóság a hatálytalanná válásról külön határozatot hozna, függetlenül attól, hogy ez a törvény erejétől fogva következik be.¹¹³

¹¹⁰ *Ex tunc* hatály: visszaható hatály, tehát a hatálytalanná válást megelőző időszakra is vonatkozik, kihát. *Ex nunc* hatály: mostantól fogva, vagyis csak a jövőre van hatással, visszamenőleg a múltra nem.

¹¹¹ [Barzó 2017.] 368.p.

¹¹² Ptk. 4:137. §

¹¹³ [Katonáné Pehr 2007.] p. 539-540.

6.2. Megszüntetés

Az örökbefogadás hatóság általi megszüntetése a gyakorlatban gyakrabban fordul elő, mint a hatálytalanná válása. A magyar jogban az örökbefogadás nem szerződés, ezáltal nem szüntethető meg a felek megegyezésével. A megszüntetés két módját különböztetjük meg, lehet gyámhatóság általi, illetve bíróság általi a felbontás.¹¹⁴

6.2.1. Gyámhatóság általi felbontás

Az örökbefogadás célja az életre szóló kapcsolat, ezért az erre vonatkozó szabályozás jelentős kérdése, hogy indokolt-e olyan szabályt alkotni, mely a felbontását lehetővé teszi. A magyar jogi szabályozás mellett foglal állást, hogy az az örökbefogadás, amely már célját nem tudja betölteni, megszüntethető legyen.¹¹⁵

A gyámhatóság felbonthatja az örökbefogadást a *felek kölcsönös kérelmére*. Amennyiben a gyermek még kiskorú, csak akkor bontható fel az örökbefogadás, ha az az ő érdekében áll, ebben az esetben a gyámhatóság a vér szerinti szülőket is meghallgatja. A gyámhatóság által hozott határozat jogerőre emelkedésével az örökbefogadás megszűnik. A megszűnés kihat az örökbefogadóra és rokonaira, valamint az örökbefogadott gyermekekre és leszármazóira.¹¹⁶

A felbontás a gyámhatóság ellenőrzése mellett történhet meg, függetlenül attól, hogy azt a felek kölcsönösen kérik.¹¹⁷

Amennyiben a gyámhivatal azt állapítja meg, hogy a felbontás nem áll a gyermek érdekében, el kell utasítania a kérelmet. Vizsgálni kell továbbá a gyermek sorsát az örökbefogadás megszűnését követően. Ezen körülmények mérlegelését követően dönt a gyámhatóság a felbontás iránti kérelemről.¹¹⁸

6.2.2. Bíróság általi felbontás

A bíróság az örökbefogadást felbontja, ha vagy az örökbefogadott vagy az örökbefogadó olyan magatartást tanúsított, amely következtében a másik fél számára az örökbefogadás fenntartása elviselhetetlenné vált. Az örökbefogadott kiskorúsága esetén az örökbefogadás az örökbefogadó kérelmére csak kivételesen indokolt esetben bontható fel.

¹¹⁴ [Jobbágyi-Heinerné Barzó] 90.p.

¹¹⁵ [Barzó 2017.] 369.p.

¹¹⁶ Ptk. 4:138. §

¹¹⁷ BH 1985.191.

¹¹⁸ [Filó-Katonáné Pehr 2015.] p. 207-208.

A bíróság általi felbontást *bármelyik fél* kérheti. Ha az örökbefogadott kiskorú, az ő érdekében a gyámhatóság is indíthat pert a felbontás iránt.

Kiskorú örökbefogadott esetén a vér szerinti szülőket is meghallgatja a bíróság, ettől csak elháríthatatlan akadály esetén lehet eltérni.¹¹⁹

Több bírósági határozat is rendelkezik az örökbefogadás felbontásának okairól.

Az 'elviselhetetlen' magatartás fogalmát egy törvény sem határozza meg, így a bíróság mérlegelési jogkörében állapítja meg annak fennállását. Az erkölcsileg és jogilag súlyosan felróható magatartás eredményezheti az örökbefogadás felbontását.¹²⁰

Nem vezethet az örökbefogadás felbontásához az örökbefogadó szülő és az örökbefogadott gyermek közötti konfliktusok ténye¹²¹, és csak akkor kerülhet sor az örökbefogadás felbontására, amennyiben már nem képes célját és társadalmi rendeltetését betölteni.¹²²

Közös gyermekké fogadás esetén nem lehet a felbontás oka az, hogy az örökbefogadó szülők házasságát a bíróság felbontotta és az ennek következtében különélő örökbefogadó szülő a gyermekkel már nem kíván kapcsolatot tartani. A házasság felbontása következtében a gyermeket az egyik szülőnél helyezi el a bíróság, ez azonban nem érinti a másik szülő azon jogát és kötelességét, hogy a gyermeket látogassa, a szülő-gyermek viszonyt fenntartsa.¹²³

Abban az esetben indokolt az örökbefogadás felbontása, ha az örökbefogadás fenntartása többszörösen sérült az örökbefogadó szülő bűncselekményt is megvalósító magatartása miatt.¹²⁴

6.2.3. A felbontó ítélet hatálya, következményei

A felbontó ítélet jogerőre emelkedésének napján megszűnik az örökbefogadás. Az ítélet kihat az örökbefogadóra és rokonaira, valamint az örökbefogadottra és leszármazóira. Ha az örökbefogadás több örökbefogadót is érintett, csak annak és rokonainak vonatkozásában szűnik meg, akinek tekintetében felbontották.

Az örökbefogadás megszűnése következtében az örökbefogadott és leszármazói nem viselhetik az örökbefogadás által felvett családi nevet.

¹¹⁹ Ptk. 4:139. §

¹²⁰ BH 2004.62.

¹²¹ BH 2000.19.

¹²² BH 2001.323.

¹²³ BH 2010.185

¹²⁴ BH 2015.68.

A gyámhatósági eljárás vagy a per megindítása előtt meghalt örökbefogadó után megszerzett jogokat nem érinti az örökbefogadás megszűnése, nem lehet visszakövetelni a már átszállt örökséget.

Az örökbefogadása megszűnése következtében a szülői felügyeleti jogok és kötelezettségek nem állnak vissza, azonban a leszármazáson alapuló rokonságból származó azon jogok és kötelezettségek felélednek, melyek az örökbefogadás által szűntek meg.¹²⁵

¹²⁵ Ptk. 4:140 §- 4:144. §

7. BEFEJEZÉS

Az örökbefogadás során a gyámhivatalnak, mint illetékes hatóságnak van a legmeghatározóbb szerepe, hiszen az eljárás minden szakaszában érintett.

A gyermekvédelmi intézmények segítséget nyújtanak azoknak a szülőknek, akik valamilyen oknál fogva nem tudnak gyermekükről megfelelően gondoskodni, azonban ha ez a segítségnyújtás nem vezet eredményre, és a szülők továbbra is hanyag, felelőtlen magatartást tanúsítanak, a gyámhivatal köteles beavatkozni a gyermek érdekében.

A legfontosabb szempont, hogy minden esetben a gyermek érdekét kell figyelembe venni, a gyermekre nézve a legmegfelelőbb döntést kell meghozni.

Az örökbefogadási eljárás során a gyámhatóságra nagy felelősség hárul. Egyrészt egy gyermek sorsáról kell örök életre szóló döntést hozni. Egy olyan gyermek életéről kell döntenie, aki egyszer már megtapasztalta milyen érzés az, hogy a vér szerinti szülei nem akarták őt megtartani, felnevelni, eldobták maguktól. Ezt az érzést senkinek sem lenne szabad átélnie élete során egyszer sem. Az örökbefogadás lehetőséget ad az örökbefogadható gyermekeknek arra, hogy a vér szerinti szüleik által szerzett sérelmeket, sebeket enyhíteni tudják egy szerető család közegében, és éppen ezért az örökbefogadás egy csodás intézmény. Ezen oknál fogva a gyermek számára a legkedvezőbb megoldás, illetve a legmegfelelőbb örökbe fogadni szándékozó szülők megtalálásához szükséges, hogy a gyámhivatal minden körülményt vizsgáljon, figyelembe vegyen, az érintetteket meghallgassa, és ezek alapján mérlegelési jogkörében döntést hozzon, ehhez azonban egyrészt megfelelő szabályozás, másrészt idő szükséges.

Nem minden felnőtt ember képes arra, hogy egy gyermekről gondoskodjon, megfelelő körülmények között nevelje, ezt bizonyítja az örökbefogadható gyermekek száma, ugyanis ha ez az állítás nem lenne igaz, minden gyermeket a saját vér szerinti szülei nevelnék, nem lenne szükség a gyermekvédelem intézményére, a gyámhatóság munkájára, az örökbefogadásra.

Az örökbefogadhatónak nyilvánított gyermekek egyszer már átérték életük során, milyen érzés az, ha nem gondoskodnak róluk megfelelően, testi, szellemi, értelmi fejlődésüket nem biztosítják, nem szabad hagyni, hogy ez még egyszer megtörténjen velük, éppen ezért nem lehet akárki örökbefogadó. Ennek érdekében létfontosságú, hogy jogszabályok fektessék le azokat az általános feltételeket, amelyek alapján megállapítható, hogy ki fogadhat örökbe.

A gyámhatóság köteles az eljárás során ezen jogszabályok szerint eljárni, a feltételeket körültekintően és részletesen vizsgálni, mert egy gyermek életéről kell döntést hoznia.

Ahhoz, hogy valaki örökbefogadó legyen nem elég megfelelni a jogszabály által nevesített feltételeknek. Alkalmasnak kell lenni, amely magában foglalja az egészségügyi és pszichológiai vizsgálatot, valamint az élet- és lakóköörülmények feltárása szolgáló környezettanulmányt. Ezek lefolytatásához és az alkalmasság megállapításához időre van szükség, ez az első lépés az örökbefogadás megvalósítása felé.

Idő kell ahhoz, hogy az illetékes hatóság megtalálja a gyermekhez leginkább, legjobban illő szülőt – talán ez a legnehezebb és legidőigényesebb feladat. Mint korábban említettem, az örökbe fogadni szándékozók többsége pontos elképzeléssel indítja meg az örökbefogadási eljárást: szőke hajú, kék szemű kisgyermeket szeretne – általában csak egyet, testvérek örökbefogadását csak kevesen vállalják -, akinek nincsen semmilyen betegsége, azonban nem csak ilyen gyermekek várnak új szülőkre: vannak vörös hajúak, barna szeműek, idősebbek, testvérek, tartós betegséggel küzdők.

Az engedélyezéshez szükséges különböző nyilatkozatok, iratok beszerzése és csatolása is időigényes. Itt meg kell említeni azt az esetet is, ha valaki nem küld meg minden kötelezően előírt dokumentumot, akkor a gyámhatóság határidő túzásával hiánypótlásra hívja fel a mulasztó személyt, ami további plusz időt eredményez az örökbefogadási eljárásban.

Ezt követően idő kell ahhoz, hogy az örökbefogadható gyermek és az örökbe fogadni szándékozó szülők közötti szülő-gyermek kapcsolat kialakuljon, hiszen ha ez nem történik meg, az örökbefogadást nem szabad engedélyezni, mivel nem járna sikerrel, célját és rendeltetését nem tudná betölteni. Az első néhány alkalom még a gyámügyi szakemberek jelenlétében, majd később kötelező gondozási idő keretében valósul meg- ekkor már az örökbe fogadni szándékozó szülő(k) otthonában, szakemberek jelenléte nélkül -, mely minden esetben legalább egy hónap, amiről azt gondolnánk hosszú időtartam, azonban az ilyenfajta ismerkedéshez elég csekély.

A bevezetésben leírt hipotézis mellett állást foglalok, úgy gondolom szükséges, hogy az örökbefogadási eljárás részletekbe menően szabályozott, bürokratikus legyen. Az eljárásnak alaposnak és szabályozottnak, a döntésnek alátámasztottnak és megalapozottnak kell lennie annak érdekében, hogy a hatóság ügyintézői az örökbefogadható gyermek további életéről megfelelő döntést hozzanak anélkül, hogy a kiskorú további sérelmeket szenvedne el.

Az eljárás valóban hosszadalmas, azonban véleményem szerint, a várakozási idő lecsökkenne, ha az örökbe fogadni szándékozó szülők kevesebb feltételt szabnának leendő csemetéjükre nézve, nem (csak) a saját érdekük vezérelné őket, hogy minél hamarabb legyen gyermekük,

hanem inkább az lebegne a szemük előtt, hogy az örökbefogadással hozzájárulnak egy gyermek jobb életéhez.

8. IRODALOMJEGYZÉK

Könyvek, tanulmányok

Barzó Tímea: A magyar család jogi rendje. Budapest, Patrocinium Kiadó, 2017.

Barzó Tímea: Az örökbefogadás. In: A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény és a kapcsolódó jogszabályok nagykommentárja II. kötet. (Szerkesztő: Osztovits András) Budapest, Opten Informatikai Kft., 2014.

Carole R. Smith: Örökbefogadók és nevelőszülők. (Fordította: Rácz Dániel) Budapest, PONT Kiadó, 1995.

Fazekas Erzsébet: Örökbefogadás (Játszma egyetlen eséllyel). Budapest, Glória Kiadó, 1998.

Fekete-Sipos Márti: Igazibb az igazinál: Beszélgetés örökbefogadó szülőkkel. Budapest, Harmat Kiadó, 2016.

Filó Erika, Katonáné Pehr Erika: Gyermeki jogok, gyermekvédelem. Harmadik, hatályosított, bővített kiadás. Budapest, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó, 2009.

Filó Erika, Katonáné Pehr Erika: Gyermeki jogok, szülői felelősség és gyermekvédelem. Budapest, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 2015.

Hegedűs Gabriella: Az örökbefogadás ajándéka. Budapest, Magyar Könyvklub Rt., 2005.

Jobbágyi Gábor, Heinerné Barzó Tímea: Családi jog. Miskolc, Novotni Kiadó, 1998.

Katonáné Pehr Erika: Az örökbefogadás és az örökbefogadási eljárás. Budapest, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó, 1999.

Katonáné Pehr Erika: Az örökbefogadás. In: A Családjog Kézikönyve I. kötet. (Szerkesztő: Kőrös András) Budapest, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 2007.

Katonáné Pehr Erika: Az örökbefogadás. In: Az új Ptk. magyarázata III/VI. (Szerkesztő: Kőrös András) Budapest, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 2013.

Somfai Balázs: Családjog. Harmadik, átdolgozott kiadás. Budapest-Pécs, Dialóg Campus Kiadó, 2012.

Folyóiratcikkek

Bényey Noémi: Az örökbefogadás. In: Jura. 2010/2. p. 128-139.

Marschalkó Linda: Az örökbefogadás és a gyermek legjobb érdeke. In: Iustum-Aequum-Salutare. 2013/2. p. 265-279.

Marschalkó Linda: Nemzetközi örökbefogadás és a gyermek legjobb érdeke. In: Iustum-Aequum-Salutare. 2013/4. p. 221-239.

Molnár László-Radoszáv Miklós: Árnyékból a fényre. In: Család, Gyermekek, Ifjúság. 2006/1. p. 4-5.

Neményi Mária-Takács Judit: Örökbefogadás és diszkrimináció Magyarországon. In: Esély. Társadalom- és szociálpolitikai folyóirat. 2015/2. p. 67-96.

Szilvási Léna: Örökbefogadás – Identitás – Sajtó – Botrány. In: Család, Gyermekek, Ifjúság. 2005/1. p. 4-6.

Jogszabályok

Törvények

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény

A Gyermekek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló 1991. évi LXIV. törvény

A gyermekeknek a nemzetközi örökbefogadások terén való védelméről és az ilyen ügyekben történő együttműködésről szóló Hágában, 1993. május 29. napján kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló 2005. évi LXXX. törvény

A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013.évi V. törvény

Rendeletek

A gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX.10.) Korm. rendelet

A helyettes szülők, a nevelőszülők, a családi napközit működtetők képzésének szakmai és vizsgakövetelményeiről, valamint az örökbefogadás előtti tanácsadásról és felkészítő tanfolyamról szóló 29/2003. (V. 20.) ESzCsM rendelet

Bírósági határozatok

BH 1985. 191.

BH 1995. 349.

BH 2000. 19.

BH 2001. 323.

BH 2004. 62.

BH 2010. 185.

BH 2015. 68.

Internetes források

1. Farkas Melinda: Külföldre viszik a magyar gyerekeket. (2016.)
<https://mno.hu/belfold/kulfoldre-viszik-a-magyar-gyerekeket-1347015> (Utolsó letöltés: 2018.03.05.)
2. Görög Ilona: Örökbefogadás, örökbefogadnánk - Örökbefogadás külföldről. (2012.)
Forrás: http://orokbefogadnank.blog.hu/2012/09/08/orokbefogadas_kulfoldrol (Utolsó letöltés: 2018.02.21.)
3. Infotandem: Hazai örökbefogadási helyzetkép. (2014.) Forrás: https://orokbe.files.wordpress.com/2014/07/infotandem_orokbefogadasi_helyzetkep-1.png (Utolsó letöltés: 2018.03.20.)
4. [Magyarország.hu: Örökbefogadás.](https://ugyintezes.magyarorszag.hu/ugyek/410000/420001/Orokbefogadas20091202.html) (2010.) Forrás: <https://ugyintezes.magyarorszag.hu/ugyek/410000/420001/Orokbefogadas20091202.html> (Utolsó letöltés: 2018.03.19.)
5. Mártonffy Zsuzsa: 2016-os örökbefogadási statisztika. (2017.) Forrás: <https://orokbe.hu/2017/10/12/2016-os-orokbefogadasi-statisztika/> (Utolsó letöltés: 2018.04.10.)
6. Vida Zsuzsanna: Örökbefogadás - Titkos örökbefogadás. (2006.) Forrás: <http://adoptalas.uw.hu/links5.html> (Utolsó letöltés: 2018.03.17.)

